Leidžia
Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, Wileńska 9
tel. 87 5162 125

Interneto svetainės adresas
www.punskas.pl

Elektroninio pašto adresai:
vabo@wp.pl
ausra@wp.pl

Redaguoja:
B. Burdinaitė-Ołów – redaktorė,
K. Baranauskas,
O. Virbylienė,
K. Leončikas,
V. Batvinskas.

Stilistė, korektorė
B. Burdinaitė-Ołów

Techninis redaktorius
V. Žilionis

Numeris pasirašytas spaudai
2026 09 29

Viršeliuose:
Suvalkiečiai su Žolinių vainiku (Iš Onutės Virbylienės asmeninio albumo)
Liepos 6-ąją sugiedojus Lietuvos himną (Alicijos Kraužlytės nuotr.)

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Tiražas 500 egz.

Projektą iš dalies remia **Medijų rėmimo fondas**.

Gauta parama per projekto įgyvendinimo laikotarpį – 4000 eurų.

MRF
MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Turinys

Redaktorės žodis 3
K. BARANAUSKAS Vienybės bendrija 3

LIETUVA

K. LEONČIKAS Lietuvos gyvenimo aktualijos 4
O. VIRBYLIENĖ Lietuvos generolo Povilo Plechavičiaus karių sąjungos sąskrydis 6

KRAŠTO PRAEITIS IR DABARTIS

K. LEONČIKAS Krasnapolio valsčius (16 dalis) 7
V. BATVINSKAS Atrask Sūduvos (Jotvos) piliakalnius 9
K. LEONČIKAS Šveicarijoje bus statomas Jotvingių archeologijos centras 11
K. BARANAUSKAS Suvalkijos kolumbai 11

ŠVIETIMAS IR KULTŪRA

D. KRAKAUSKAITĖ Liepos 6-ąją kartu giedojome „Tautišką giesmę“ 13
K. LEONČIKAS Folkloro ir skonio mugė Suvalkuose 14
O. VIRBYLIENĖ Poezijos šventėje Marijampolėje 14
O. VIRBYLIENĖ „Ančia“ vėl koncertavo Telšiuose 15
J. MALINAUSKAITĖ-VEKTORIENĖ Naujieji mokslo metai – nauji darbai ir nauji iššūkiai 17
T. JONUŠKIENĖ Popietinės lietuvių kalbos pamokos Suvalkuose 18

RELIGINĖ KERTELĖ

K. LEONČIKAS Žolinių vainiko pynimas 19
J. ŠALČIŪNAS Brangios šventės 20

KŪRYBOS LANKOSE

T. JONUŠKIENĖ Geroji žinia 20
K. BARANAUSKAS Ar girdi? 20
G. PEČIULYTĖ Ruduo spalvose 20
P. SOVULIS Meilė 20
R. JURGELEVIČIUS Rudenio lygiadienis 21
J. MALINAUSKAITĖ-VEKTORIENĖ Kur saulė raudonai... 21
J. ŠALČIŪNAS Klausimai, paraminimai 21
G. PEČIULYTĖ Išdidus ežeras 21
J. NEVULIS Mikis 22

LLD Suvalkų skyriaus kronika 24
SLB veiklos apžvalga 26

REDAKTORĖS ŽODIS

Mieli skaitytojai!

Vasara tyliai užvėrė duris. Ore juntamas lengvas rudens dvelksmas. Ruduo spalvina pasaulį auksu, variu ir sodria raudona spalva. Gamta kviečia sustoti, atsikvėpti ir pasidžiaugti mažais dalykais – jaukiu vakaru, puodeliu garuojančios arbatos, gera knyga ar nuoširdžiu pokalbiu.

Rugsėjį į mokyklų koridorius sugrįžo šurmulys, juokas ir dar neišblėsę vasaros prisiminimai. Norisi palinkėti mokiniams, kad naujieji mokslo metai būtų kupini smalsumo, atradimų, gražių kasdienių akimirkų, draugysčių ir prasmingų patirčių. Nebijokite klysti, drąsiai klauskite, ieškokite, atraskite ir siekite savo svajonių.

O gerbiamus skaitytojus prieš pasineriant į rudens darbus kviečiu dar trumpam atsigręžti į vasarą, pažvelgti į praėjusių mėnesių įvykius. Žurnale, be įprastų straipsnių apie Lietuvos gyvenimo aktualijas, mūsų regiono piliakalnius, Krasnapolio valsčių, rasite straipsnius apie lietuvių migraciją, suvalkiečių išvykas į Lietuvą, Suvalkuose vykusius renginius, naujųjų mokslo metų pradžią ir kt., taip pat pluoštą kūrybos bei Lenkijos lietuvių draugijos Suvalkų skyriaus ir Suvalkų lietuvių bendruomenės veiklos kronikas. Viliuosi, kad jie bus verti Jūsų dėmesio.

Jaukaus skaitymo ir gražaus rudens!

Redaktorė

(Valdo Žilionio nuotr.)

VIENYBĖS BENDRIJA

Štai godus rugsėjis
keliaudamas
per laiką
tarsi
mitinis Odisėjas
sugrįždamas
atnešė suvalkiečiams
viltį.
Koks nuostabus
pasaulis
iš ūkanotos praeities
sukyla
kai sūduvių
orus avangardas
išmaniai kuria vienybės
bylą.
Taip slenka
debesų ūksmėj
sparnuoto jaunimo
dienos
vieni baigia
remontus
o kiti smalsieji pina
apvadus.
Lapkritis
darbų vingy
gyvai piešia praeitį
sielvartingą
aplink auštant
vaikai susirinkę
aidina mokyklėlę
spalvingą.
Čia bus
kažkas daugiau
mat protėvių žemė
savita
laiko dulkėmis užklota
vėl sugrįžta
Suvalkų lietuvių senoji
draugija.
Kažkada
protėvių pakloti
kultūrinio atgimimo
pamatai
šiandien
dabina miestą
tautinio peizažo
darbai.
Ne veltui
darnūs suvalkiečiai
dešimtmečiais augino svajones
lūkesčius
užu sienos
prakilnūs tautiečiai
leido sutelktai kraštui
pakilti.

Kazimieras BARANAUSKAS

LIETUVOS GYVENIMO AKTUALIJOS

Pasaulinio masto religinis renginys Vilniuje. 2026 m. birželio 7–12 dienomis Vilniuje vyko VI Pasaulinis Apaštalinis Gailestingumo kongresas, kurį organizavo Šventojo Sosto Evangelizacijos dikasterija ir Vilniaus arkivyskupija. Kongreso tema – „Statome Gailestingumo miestą“. Vilnius pasaulyje žinomas kaip miestas, kuriame gyveno šventoji Faustina Kovalska ir buvo nutapytas pirmasis Gailestingojo Jėzaus paveikslas. Vienu pagrindinių kongreso centrų tapo Išganytojo kalva prie Švč. Jėzaus Širdies bažnyčios. Kongreso programoje buvo paskaitos, diskusijos, liudijimai, susitikimai su svečiais iš užsienio, kultūriniai renginiai ir susipažinimas su Vilniumi. Dalyvavo daugiau kaip 5 tūkstančiai tikinčiųjų. Ypatingu akcentu tapo popiežiaus Leono XIV vaizdo sveikinimas kongreso dalyviams.

Pirmoji Lietuvoje žaliojo vandenilio bazė. 2026-06-05 Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste atidaryta pirmoji Lietuvoje žaliojo vandenilio stotis. Projektas atvers galimybes ekologiškais degalais pildyti lengvuosius automobilius ir sunkųjį transportą. Žaliojo vandenilio gamybos ir tiekimo stotyje per metus bus pagaminama apie 127 tonas vandenilio.

Atsisveikinta su „Nemuno aušra“. 2026-06-06 vyko Lietuvos socialdemokratų partijos tarybos posėdis, kuriame buvo nutrauktas koalicinis susitarimas su Remigijaus Žemaitaičio vadovaujama politine partija „Nemuno aušra“. Pradėtos koalicinės derybos su Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“. 2026-06-19 naujos valdančiosios daugumos partnerės – Lietuvos socialdemokratų partijos, Lietuvos valstiečių, žaliųjų ir Krikščioniškų šeimų sąjungos bei Demokratų sąjungos „Vardan Lietuvos“ frakcijos – pasirašė koalicinę sutartį.

2026-06-30 Prezidentas Gitanas Nausėda pasirašė dekretą, kuriuo Lietuvos socialdemokratų partijos pirmininką Mindaugą Sinkevičių paskyrė premjeru. 2026-07-14 Seimui patvirtinus M. Sinkevičiaus Vyriausybę ir jos programą, visas Ministrų kabinetas (14 ministrų) prisiekė parlamente.

Mirė viena didžiausių šalies krepšinio legendų Vladas Garastas. 2026-06-10, eidamas 95-uosius metus, Anapilin iškeliavo legendinis vyrų krepšinio treneris Vladas Garastas. Jo vadovaujamas Kauno „Žalgiris“ Sovietų Sąjungos krepšinio čempionatuose laimėjo 3 kartus aukso (1985, 1986, 1987 m.), 5 kartus sidabro (1980, 1983, 1984, 1988, 1989 m.) medalius, pelnė Tarpžemyninę Viljamo Džonso taurę (1986 m.). V. Garastas taip pat treniravo Lietuvos vyrų krepšinio rinktinę, kuri 1992 m. Barselonos ir 1996 m. Atlantos olimpinėse žaidynėse iškovojo bronzos medalį. 1995 m. Atėnuose per Europos krepšinio pirmenybes jo vadovaujama rinktinė iškovojo sidabro medalį.

Nuo 2003 iki 2011 m. V. Garastas buvo Lietuvos krepšinio federacijos prezidentas ir jam einant šias pareigas Lietuvoje 2011 m. vyko Europos krepšinio pirmenybės. Taip pat jis treniravo Sovietų Sąjungos vyrų krepšinio rinktinę, su kuria laimėjo sidabro medalį Europos (1989 m.) ir pasaulio (1990 m.) pirmenybėse.

1995 m. V. Garastas lankėsi Punske su treniruojama Alytaus krepšinio komanda.

Veiklą Lietuvoje pradėjo didžiulė gamykla. Š. m. liepą Akmenėje veiklą pradėjo nauja moderni UAB „Rietuva“ gamykla. Į Akmenės laisvąją ekonominę zoną investavusi beveik 40 mln. eurų, bendrovė čia įkūrė vieną didžiausių renovacinių skydų gamyklų Baltijos šalyse. Joje bus gaminami sienų, stogo, perdangos ir renovacijos skydai bei konstrukciniai elementai iš inžinerinės medienos.

Kauno „Žalgiris“ tapo LKL čempionu. 2026-06-12 vyrų krepšinio komanda Kauno „Žalgiris“ iškovojo jau 26 kartą Lietuvos krepšinio lygos čempiono titulą. Finalinėse varžybose iki trijų pergalių lengvai 3:0 nugalėjo Utenos „Juventus“.

Lietuvos radijo jubiliejus. 2026-06-12 Vilniuje iškilmingai paminėtas Lietuvos radijo įkūrimo 100 metų jubiliejus. 1926 m. birželio 12 d. 19 val. pirmą kartą istorijoje į eterį nuskriejo lietuviški žodžiai: „Alio, alio... Lietuvos radijas, Kaunas.“ Už atsidavimą profesijai, drąsą ir indėlį į visuomeninio transliuotojo istoriją dešimčiai Lietuvos radijo ir televizijos žurnalistų, laidų autorių bei vedėjų įteiktos simbolinės bičių statulėlės.

Lietuvos moksleivių dainų šventė „Laiku. Ratu. Kartu“. Liepos 3–6 dienomis Vilniuje vyko Lietuvos moksleivių dainų šventė „Laiku. Ratu. Kartu“, kuri organizuojama kas 4 metai. Joje dalyvavo 24 tūkstančiai vaikų ir jaunimo iš visos Lietuvos. Šventėje pasirodė ir Punsko Kovo 11-osios licėjaus šokių grupė „Šalčia“, Punsko lietuvių kultūros namų choreografinis sambūris „Jotva“, Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos moksleiviai.

Naujas logistikos centras. 2026-07-09 bendrovė „Rimi“ Lietuva Elektrėnuose oficialiai atidarė naują logistikos centrą, į kurį investavo apie 60 mln. eurų. Beveik 42 tūkst. kvadratinių metrų ploto objektas aptarnaus visas 87 „Rimi“ parduotuves Lietuvoje.

Fantastiškos futbolo varžybos Vilniuje. 2026-07-30 Vilniaus „Žalgirio“ futbolo komanda (vyriausiasis treneris Andrius Skerla) žaidė namuose atsakomąsias UEFA Konferencijų lygos antro etapo atrankos rungtynes su Tbilisio (Sakartvelas) „Dinamo“ komanda. Anksčiau sužaidę pirmąsias varžybas Tbilisyje patyrė skaudžią nesėkmę – pralaimėjo 0:3. Atrodė, kad „Dinamo“ komandai liko tik formalumas sužaisti savo naudai varžybas. Tačiau Vilniaus komanda svečius nugalėjo net 7:2! Visus įvarčius pelnė žaidžiantys užsieniečiai. Kito atrankos etapo nepavyko įveikti, nes abu susitikimus skaudžiai pralaimėjo Hajduk Split (Kroatija) komandai.

A. Skerla žaidė Balstogės „Jagiellonia“ komandoje. 2010 m. žaisdamas finale dėl Lenkijos taurės pelnė vienintelį įvartį ir taip pavyko iškovoti taurę.

Bažnyčioje – pedofilijos skandalas. Vilniaus arkivyskupijoje dirbusiam kunigui pateikti kaltinimai dėl 34 tyčinių sunkių ir labai sunkių nusikaltimų, susijusių su vaikų išnaudojimu, vykdytų nuo 2002 iki 2025 metų. Nukentėjusiais šioje byloje pripažinta 11 asmenų, kuriems nusikaltimų padarymo metu buvo nuo 12 iki 18 metų. Romos katalikų kunigui gresia laisvės atėmimas iki 15 metų. Dar viena byla Vilniaus miesto apylinkės teismui perduota birželį, nes kitas Vilniaus arkivyskupijos kunigas kaltinamas disponavimu pornografinio turinio dalykais, kuriuose vaizduojamas vaikas.

Diskininko Mykolo Aleknos iškovotas sidabras. 2026-08-13 Birmingeme (Didžioji Britanija) vykusiame Europos lengvosios atletikos čempionate Lietuvos diskininkas Mykolas Alekna iškovojo sidabro medalį. Diską nusviedė 69,89 m.

Lietuvos plaukikų medaliai. 2026-08-14 Paryžiuje (Prancūzija) vykusiame Europos plaukimo čempionate Tomas Navikonis iškovojo 200 m laisvu stiliumi rungtyje sidabro medalį.

2026-08-16 garsiausia Lietuvos plaukikė 29-erių Rūta Meilutytė Paryžiuje vykusiame Europos plaukimo čempionate olimpiniame baseine (50 m ilgio) 50 m krūtine rungtyje iškovojo aukso medalį. Jai priklauso šioje rungtyje pasaulio rekordas (29,16 sek.). Lietuvė dabar turi keturis aukso, vieną sidabro ir vieną bronzos medalį. Ji taip pat yra 2012 m. Londono žaidynių olimpinė čempionė ir šešiskart pasaulio čempionė olimpiniame baseine.

Lietuvos studentai išlydėti į geriausius pasaulio universitetus. 2026-08-24 Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje pasveikinti ir į studijas išlydėti organizuojamo jau devintą kartą konkurso „Kitas 100“ laureatai, įstoję į geriausias pasaulio aukštąsias mokyklas. Konkursą laimėjusio 21 studento studijas užsienyje finansuos valstybė. Baigę studijas, jie grįš į Lietuvą ir turės dirbti mažiausiai trejus metus. Šiemet parama studijoms skirta studentams, įstojusiems į Oksfordo, Kembridžo, Harvardo, Stanfordo, Birmingemo, Londono menų ir Stokholmo menų universitetus, taip pat Pratto institutą (JAV), Karališkąją Hagos konservatoriją ir Karališkąją muzikos akademiją.

Įspūdingas lietuvio futbolo trenerio pasiekimas. 2026-08-25 49 metų futbolo trenerio iš Pakruojo Valdo Dambrausko treniruojama Baku (Azerbaidžanas) „Sabah“ klubo komanda iškovojo teisę žaisti Europos čempionų lygos turnyre. Tą dieną žaidė atsakomąsias paskutinio Čempionų lygos atrankos etapo rungtynes su Izraelio Beer Ševas „Hapoel“ futbolo komanda. Pirmąsias rungtynes „Sabah“ pralaimėjo išvykoje 1:2, bet atsakomosiose varžybose namuose po pratęsimo šventė pergalę 5:2. Taip pateko į prestižinį Europos čempionų lygos turnyrą. Anksčiau to nepavyko pasiekti nė vienam Lietuvos treneriui ar klubo komandai. Po šios pergalės „Sabah“ klubui skirta didžiulė piniginė premija.

Informacija surinkta iš interneto portalų lrt.lt, lrytas.lt ir delfi.lt.

Parengė Kostas LEONČIKAS

LIETUVOS GENEROLO POVILO PLECHAVIČIAUS KARIŲ SĄJUNGOS SĄSKRYDIS

Š. m. liepos 18–19 dienomis vyko Lietuvos generolo Povilo Plechavičiaus karių sąjungos sąskrydis, kuriame teko ir man dalyvauti. Jis prasidėjo Palangoje, prie broliams Povilui ir Aleksandrui Plechavičiams skirto paminklo. Iškilmingai paminėti šie Lietuvos didvyriai: padėtos gėlės, Lietuvos generolo Povilo Plechavičiaus karių sąjungos Vilniaus rinktinės ansamblis (vad. Vilius Grušnius) atliko keletą patriotinių dainų bei sugiedojo „plechavičiukų“ himną „Tau, sesute, puikios gėlės“. Vėliau pasisakė Lietuvos generolo Povilo Plechavičiaus karių sąjungos vadas Gintautas Andrišėnas: „Lietuvos generolo Povilo Plechavičiaus karių sąjungos nariai, broliai ir seserys šauliai, kariai, Palangos miesto gyventojai ir svečiai. Susirinkome prie paminklo, skirto žmogui, kurio vardas tapęs pasiryžimo, drąsos ir Tėvynės meilės simboliu. Generolas Povilas Plechavičius buvo ne tik karvedys. Jis buvo vadas, kuris sugebėjo suvienyti tūkstančius vyrų vardan vieno tikslo – laisvos ir nepriklausomos Lietuvos. Ši vieta Palangoje primena mums, kad laisvė yra vertybė, iškovojama ir saugojama kiekvieną dieną...“ Vadas sakė jaučiantis didelę pagarbą susirinkusiems ir atsakomybę. Matęs visų akyse tą pačią dvasią, kuri vedė ir generolą Povilą Plechavičių. Dėkojo dalyviams, kad atėjo pagerbti generolo atminimą, kad savo kasdieniais darbais, ištikimybe vertybėms ir Tėvynei tęsia jo pradėtą žygį. Paprašė būti vertiems generolo vardo, vieningiems ir saugoti šalį. „Težydi mūsų laisva Lietuva!“ – baigė savo pasisakymą sąjungos vadas.

Renginio tęsinys vyko Kretingos Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčioje. Šv. Mišių metu giedojo Lietuvos generolo Povilo Plechavičiaus karių sąjungos Vilniaus rinktinės ansamblis.

Nakvojome ten pat pranciškonų vienuolyne. Vienuoliai labai svetingai mus priėmė. Skaniai pavalgę aplankėme Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčią ir jos požemius, pasivaikščiojome po gražią pranciškonų vienuolyno ir bažnyčios ansamblio aplinką.

Vakare bendravome prie vieno ilgo stalo. Vakaronės metu vadas aptarė sąjungos veiklą, padėkojo nusipelniusiems nariams, įteikė jiems garbės raštus.

Pusę kitos dienos lankėme Kretingą. Pasivaikščiojome dvaro parke, smalsumo vedami nuvykome į grafų Tiškevičių rūmus, aplankėme Kretingos muziejų ir žiemos sodą.

Dėkoju Lietuvos generolo Povilo Plechavičiaus karių sąjungos vadui Gintautui Andrišėnui už suteiktą galimybę dalyvauti tokioje įdomioje išvykoje. Tegul pildosi vado žodžiai: „Tebūna šis susitikimas naujų jėgų ir prasmingų darbų atspirties taškas. Likite vieningi, stiprūs ir visuomet ištikimi savo vertybėms!“

Onutė VIRBYLIENĖ

Lietuvos generolo Povilo Plechavičiaus karių sąjungos sąskrydžio dalyviai (Onutės Virbylienės nuotr.)

KRASNAPOLIO VALSČIUS (16 DALIS)

(Tęsinys. Pradžia „Suvalkiečio“ 2022 m. 4 nr.)

Krasnapolio valsčiaus liaudies tarybos eilinės sesijos, vykusios 1953 m. vasario 25 d., protokolas nr. II/53

Kaip yra kuriami gamybos kooperatyvai, referavo Lenkijos jungtinės darbininkų partijos Balstogės vaivadijos komiteto atstovas Eugeniušas Miencielis (Eugeniusz Mięciel), pabrėždamas, kad šis reikalas yra svarbiausias, siekiant pertvarkyti žemės ūkio struktūrą. Priminė tarpukario darbininko ir valstiečio gyvenimo faktus. Visur buvo skurdas. Buržuazinė vyriausybė atimdavo iš dirbančiųjų paskutinį kąsnį duonos. Dėl Raudonosios armijos ir Lenkijos armijos pergalės darbo žmonės išsivadavo iš kapitalistų priespaudos ir laisvai kuria savo Liaudies Tėvynę. Aptarė darbininkų klasės ir valstiečių reikšmę atstatant sunaikintą Tėvynę ir vykdant milžinišką 6 metų ūkio planą, taip pat naujai įsikūrusius gamybos kooperatyvus ir jų rūšis. Pabaigoje kreipėsi į Valsčiaus liaudies tarybos narius, kad pradėtų intensyviau dirbti, aiškindami valstiečiams gamybos kooperatyvų pranašumą, palyginti su individualiu ūkininkavimu.

Po jo pasisakymo prasidėjo diskusija, kurios metu, tarp kitko, kalbėjo Valsčiaus liaudies tarybos narys Aleksandras Nazarukas (Aleksander Nazaruk). Jis supažindino, kaip veikia gamybos kooperatyvas. Pateikė kai kurių kooperatyvų statistikos duomenis, pasakė, kiek pajamų gauna nariai. Individualus ūkininkas, nors dirbtų dieną ir naktį, iš savo ūkio neturės tiek pajamų, kiek gauna gamybos kooperatyvų nariai, dirbę sąžiningai.

Pasisakė ir Valsčiaus liaudies tarybos narys Zigmuntas Filipovičius (Zygmunt Filipowicz). Jis visapusiškai aptarė gamybos kooperatyvų organizavimą ir pasiūlė surengti ekskursiją į naujai įsikūrusius kooperatyvus, kad ūkininkai galėtų įsitikinti jų pranašumu, palyginti su individualiu ūkininkavimu.

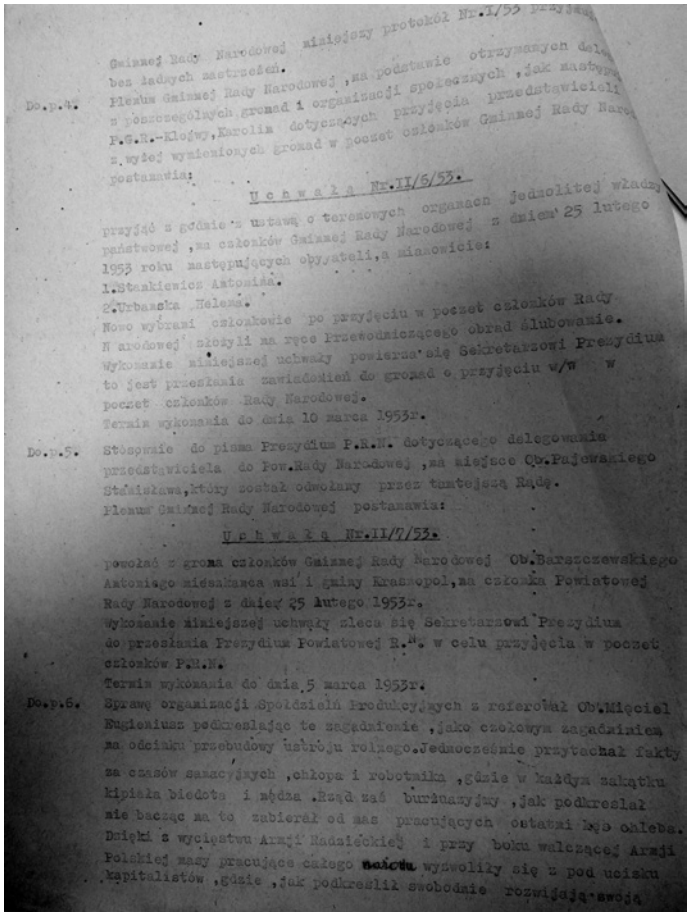
Valsčiaus liaudies tarybos plenumas, išklausęs visų pasisakiusiųjų ir turėdamas omeny kolektyvinio ūkininkavimo pranašumą, taip pat remdamasis radijo ir spaudos žiniomis, ūkininkų, kurie aplankė kolūkius Sovietų Sąjungoje, pateiktomis informacijomis, naujai įkurtų gamybos kooperatyvų Lenkijoje patirtimi, patvirtino jų pranašumą, lyginant su individualiu ūkininkavimu, ir priėmė tokį nutarimą:

Nutarimas nr. II/8/53

1. Sumobilizuoti platų valsčiaus aktyvą, kad aptartų kolektyvinio ūkininkavimo principus, pristatydami jo pranašumą, lyginant su individualiu ūkininkavimu, ir paaiškindami, kokią duoda naudą kooperatyvo nariams bei valstybei.

2. Taip sumobilizuotą valsčiaus aktyvą pasiųsti į kaimus, kad surengtų sąmoninimo akcijas tarp valstiečių ir paragintų stoti į gamybos kooperatyvus. Siekti, kad iki pavasario darbų būtų įkurti mažiausiai 3 gamybos kooperatyvai: Mackovoje Rudoje, Karoline ir Mikolajeve.

3. Į šių darbų koordinavimą įtraukti Valsčiaus įkūrimo komitetą

Krasnapolio valsčiaus liaudies tarybos eilinės sesijos, vykusios 1953 m. vasario 25 d., protokolas nr. II/53. Dalyvavo Lenkijos jungtinės darbininkų partijos Balstogės vaivadijos komiteto atstovas Eugeniušas Miencielis. Priimtas nutarimas dėl plataus valsčiaus aktyvo pasiuntimo į kaimus, kad paragintų ūkininkus stoti į gamybos kooperatyvus. APS Suwałki, zespół 78, sygn. 61, str. 9

– jis turėtų energingai prisijungti prie darbų.

4. Liaudies tarybos tarėjai nutarė aktyviai įsijungti į valstiečiams rengiamas aiškinimo akcijas.

5. Į sąmoninimo akcijas įtraukti visas valsčiuje veikiančias visuomenines organizacijas, aiškinant ūkininkams, kad gamybos kooperatyvai yra pranašesni, lyginant su individualiu ūkininkavimu.

Vykdymo terminas: iki 1953 m. gegužės 1 d.

APS Suwałki, zespół 78, sygn. 61, str. 9

Valsčiaus aktyvas – tai išrinkta grupė žmonių, kuri padėdavo administracijai atlikti svarbius darbus, pvz., vykdyti rinkimų kampaniją, surinkti mokesčius ir privalomas duokles, organizuoti svarbius žemės ūkio darbus: pavasario sėją, javapjūtę, javų kūlimą ir kitus. Jie pasiskirstydavo į mažas grupes ir dalyvaudavo akcijose.

Kad skaitytojui būtų geriau suprantama ši sąvoka, pateikiu dokumentą, rastą Suvalkų archyve. 1953 m. kovo 9 d. vyko Krasnapolio valsčiaus liaudies tarybos prezidiumo posėdis, skirtas pasiruošti pavasario sėjai. Jo metu sudarytas sąrašas valsčiaus aktyvistų, kurie 1953 m. kovo 15 d. buvo įpareigoti dalyvauti kaimų susirinkimuose, skirtuose pasiruošti pavasario sėjai ir jos priežiūrai iki akcijos baigties (kaip globėjai). Sąrašą pasirašė Valsčiaus liaudies tarybos prezidiumo sekretorius Edvardas Andruškievičius (Edward Andruszkiewicz). Akcijoje turėjo dalyvauti:

• valsčiaus kooperatyvo darbuotojai (9 asmenys);

• pašto darbuotojai (4 asmenys);

• kooperatyvų ir kooperacijos centro įstaigos atstovas;

• prezidiumo nariai (4 asmenys);

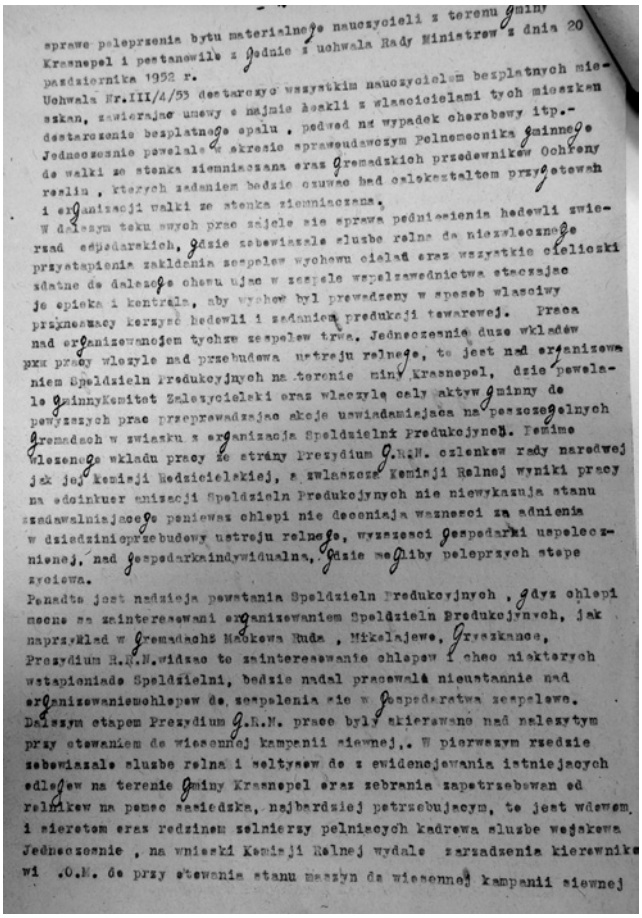
• organizacijos „Tarnystė Lenkijai“ atstovas;

• kooperatyvų sąjungos „Valstiečių savišalpa“ atstovas;

• kaimų seniūnai (11 asmenų).

Iš viso 31 asmuo.

APS Suwałki, zespół 43, sygn. 932, str. 25, 27

sprawie polepszenia bytu materialnego nauczycieli z terenu gminy
Krasnopol i postanowiło z jednie z uchwała Rady Ministrow z dnia 20
października 1952 r.
Uchwała Nr.III/4/53 dostarczyć wszystkim nauczycielom bezpłatnych mie-
szkań, zawierając umowy o najmie lokali z właścicielami tych mieszkań
dostarczenie bezpłatnego opału , podwód na wypadek choroby itp.-
Jednoczesnie powołało w skrecie sprawozdawczym Pełnomocnika Gminnego
do walki ze stenka ziemniaczana oraz Przedstawicieli Przedsiębiorstw
rolnych , ktorych zadaniem będzie czuwać bez ograniczeń przy ostawach
i organizacji walki ze stenka ziemniaczana.
W dalszym toku swych prac zajęło się sprawą podniesienia bedowli zwie-
rząt gospodarskich, gdzie zobowiązało służbę rolną do niezwłocznego
przystąpienia zakładania zespołów wychowu cieląt oraz wszystkie ofiarności
zdatne do dalszego chowu ująć w zespoły współzawodnictwa stosując
do opieka i kontrolę, aby wychów był prowadzony w sposób właściwy
przynoszący korzyść bedowli i zadaniom produkcji towarowej. Praca
nad organizowaniem tychże zespołów trwa. Jednoczesnie duże wkładów
pracy włożyło nad przebudowa ustroju rolnego, to jest nad organizowa
niem Spółdzielni Produkcyjnych na terenie miny Krasnopol, dzie powoła-
lo GminnyKomitet Zalożycielski oraz włączyło cały aktyw gminny do
powyższych prac przeprowadzając akcje uswiadamiająca na poszczególnych
Przedpolach w związku z organizacja Spółdzielni Produkcyjnej. Pomimo
włożonego wkładu pracy ze strony Prezydium G.R.N. czlonkow rady narodowej
jak jej komisji Rodzicielskiej, a zwłaszcza Komisji Rolnej wyniki pracy
na odcinkuer oniszacji Spółdzielni Produkcyjnych nie niewykazują stanu
zadawalniającego poniewaz chłopi nie doceniają waznosci za adnienia
w dziedzinieprzebudowy ustroju rolnego, wyzszosci gospodarki uspołecz-
nionej, nad gospodarkaindywidualna, gdzie mogliby polepszyć stopę
zyciowa.
Ponadto jest nadzieja powstania Spółdzielni Produkcyjnych , gdyż chłopi
mocno są zainteresowani organizowaniem Spółdzielni Produkcyjnych, jak
naprzykład w Przedmieściu Mackowa Ruda , Mikołajewo, Gryszkance,
Prezydium R.G.N.widząc to zainteresowanie chłopow i chęć niektorych
wstąpienia do Spółdzielni, będzie nadal pracowała nieustannie nad
organizowaniemchłopow do, zespolenia się w Gospodarstwa zespołowe.
Dalszym etapem Prezydium G.R.N. prace były skierowane nad należytym
przygotowaniem do wiosennej kampanii siewnej.. W pierwszym rzędzie
zobowiązało służbę rolną i weltysew do z ewidencjowania istniejących
odłogow na terenie Gminy Krasnopol oraz zebrania zapotrzebowań od
rolnikow na pomoc sąsiedzka, najbardziej potrzebującym, te jest wdowom
i sierotom oraz rodzinom żołnierzy pełniących służbę wojskowa
Jednoczesnie , na wniosek Komisji Rolnej wydało zarządzenia kierownika
wi .O.N. do przygotowania stanu maszyn do wiosennej kampanii siewnej

Krasnapolio valsčiaus liaudies tarybos 1953 m. I ketvirčio veiklos ataskaita, kurioje pranešta, kad nors įdėta labai daug pastangų, iki šiol neįkurtas nei vienas gamybos kooperatyvas. APS Suwałki, zespół 43, sygn. 932, str. 38–39

Krasnapolis, 1953 m. balandžio 2 d.

Suvalkų apskrities liaudies tarybos prezidiumui

1953 m. I ketvirčio Krasnapolio valsčiaus liaudies tarybos veiklos ataskaitos ištrauka

Tuo pačiu daug darbo įdėjo valsčiaus administracija pertvarkant žemės ūkį, tai yra kuriant žemės ūkio gamybos kooperatyvus. Įkurtas Valsčiaus įkūrimo komitetas ir į šį darbą įtrauktas visas valsčiaus aktyvas, kuris surengė sąmoninimo (aiškinimo) akcijas kaimuose. Nors Įkūrimo ir žemės ūkio komisija dėjo visas pastangas, darbo rezultatai kuriant gamybos kooperatyvus nėra patenkinami, kadangi ūkininkai neįvertina kaimo struktūros pertvarkymo reikšmės, kolektyvinio ūkininkavimo pranašumo, lyginant su individualiu, ir galimybės pagerinti materialines gyvenimo sąlygas. Be to, viliamasi įkurti gamybos kooperatyvus, kadangi kai kurių kaimų ūkininkai šiuo reikalu yra susidomėję, pavyzdžiui, Mackovos Rudos, Mikolajevo, Griškonių. Valsčiaus liaudies tarybos prezidiumas, matydamas kai kurių kaimų ūkininkų susidomėjimą gamybos kooperatyvų kūrimu, toliau dirbs šia linkme.

APS Suwałki, zespół 43, sygn. 932, str. 38–39

Straipsnis ir nuotraukos spausdinami gavus Suvalkų valstybinio archyvo sutikimą.

(Bus daugiau)
Kostas LEONČIKAS
Kosto Leončiko nuotr.

ATRASK SŪDUVOS (JOTVOS) PILIAKALNIUS

(Tęsinys. Pradžia „Suvalkiečio“ 2023 m. 1 nr.)

Grodzisko piliakalnis

Galdapės apskrities Benkaimio (lenk. Banie Mazurskie) valsčiuje esantį Grodzisko piliakalnį (objekto koordinatės: 54°11’43.8”N 22°01’04.5”E) supančios reljefo formos yra poledyninės kilmės. Tai kalvoto paviršiaus ir banguota dugninės morenos teritorija su gausiomis priekinių morenų kalvomis, kurių aukštis dažnai viršija 200 m v. j. l. Jų aplinkoje neretai pastebimi gilūs durpingi slėniai ir ledo tirpsmo vandens telkiniai.

Rytinėje piliakalnio dalyje teka Grodzisko vardu pavadintas upelis, šiaurėje įtekantis į Galdapę. Jo ištakos yra netoli Gonsevo kaimo (1,5 km į pietus nuo Grodzisko kaimo). Anksčiau čia buvęs Gonsevo ežeras, kuris buvo nusausintas 19 a. sumelioravus šią teritoriją. Tokiu būdu išplėsti pievų plotai.

Aprašomos kalvos vakarinėje dalyje plyti durpingas slėnis, iš kurio išteka į pietus, t. y. į Grodzisko upę, bėgantis upelis. Tuo tarpu į šiaurę tęsiasi moreninių kalvų su plokščiomis viršukalnėmis juosta. Ji įeina į mezoregiono – Ungurapės krašto (vok. Angerburger Gebiet) sudėtį. Į vakarus nuo piliakalnio plyti Pilakų kalvos, kurių aukštis iki 219 m v. j. l. ir santykinių aukščių skirtumai siekia 80 m. Kalvų šlaitai yra labai statūs ir apaugę miškais. Į pietryčius nuo piliakalnio tęsiasi miškų kompleksas – Borkų giria. Matyt, piliakalnis buvo svarbus jau senovėje, nes čia esąs tuo pačiu pavadinimu kaimas.

Grodzisko piliakalnis, esantis ne visai 20 km atstumu tiesia linija į pietvakarius nuo Konikovo piliakalnio šalia Galdapės (Grodzisko arch. tyrinėjimų aikštelė Nr. 1), tai jau visiškai kitokia tvirtovė. Būtent šis piliakalnis yra vienas iš trijų didžiausių Sūduvos (Jotvos) teritorijoje. Objektas literatūroje žinomas *Zamkowa Góra, Piękna Góra, Grodzysko, Schloßberg, Grodzisker Berg, Burgwall* pavadinimais.

Piliakalnio aikštelė yra ant aukštos moreninės kalvos, kuri dominuoja visoje apylinkėje. Iš vakarų, pietų ir rytų šis iškilimas buvo apsuptas bevardžio Galdapės intako užlajų, kurios naujaisiais laikais sumelioruotos. Iš minėtų pusių piliakalnio šlaitai aukšti ir statūs. Tik šiauriniai šlaitai ne tokie statūs, dėl to jie buvo papildomai paaukštinti apie 2 metrų aukščio pylimais. Pylime pastebima žemesnė vieta, kur galėję būti į tvirtovę vedantys vartai. Šalia esąs taip pat žvyrkelis, kuriuo einant galima pasiekti viršukalnę.

Plokščia, maždaug ovali piliakalnio aikštelė yra apie 150 m ilgio ir 90 m pločio, o iš šiaurės pusės ją riboja atraminis pylimas. Kitose atkarpose piliakalnio vidų supa šiandien beveik nematomas aikštelę juosiantis pylimas.

Kasinėjimai buvo vykdomi įvairiose piliakalnio aikštelės dalyse bei atraminiame pylime. Surasta gausybė artefaktų, t. y. ankstyvojo geležies amžiaus pavyzdžių, Romos imperijos laikus bei ankstyvuosius viduramžius (vad. G fazę – apie 950–1100 m.) menančios medžiagos. Išskirtos dvi atraminio pylimo statybos fazės, ankstesnėje galbūt buvusi tankaus medinių rąstų karkaso, molio, žemių ir akmenų užpildo konstrukcija, kurią vėliau sunaikino gaisras. Nors panašiai kaip Paseinėlių piliakalnio atveju („Suvalkietis“, 2023 m. 1 nr.) ši fazė datuojama senovės keramika, atrodo, kad reikėtų ją labiau sieti su minėta G faze. Šio laikotarpio yra piliakalnio aikštelės statiniai.

Grodzisko piliakalnis (Iš https://grodziskajacwiezy.pl/pl/listing/grodzisko-w-grodzisku/)

Daugelis molio indų fragmentų, įrankių bei gyvūnų kaulų gali liudyti sėslų gyvenimą pilies teritorijoje.

Labai būdingas Grodzisko piliakalnio elementas yra maždaug centrinėje dalyje esantis vandens telkinys. Jis natūralios kilmės, bet galbūt dirbtiniu būdu pagilintas. Tikriausiai viduramžiais pilies gyventojams tai buvo vartojamo vandens šaltinis.

Įėjimas į pilį gal buvęs jos rytinėje dalyje, toje vietoje, kur vėlesnėje fazėje pastatyti išplėsti vartai, sujungti su piliakalnį supančiu pylimu. Atraminiame pylime surasti degėsiai ir piliakalnio aikštelėje aptikti strėlių antgaliai liudija staigius karinio pobūdžio įvykius, kurie panašiai kaip Šiurpilio, Konikovo (Galdapės apskritis) ir Eglinės piliakalnių atveju turėjo įtaką Grodzisko tvirtovei.

Prie kalvos, ant kurios yra piliakalnis, prigludusi iš šiaurės pusės plati, viršutinėje dalyje plokščiomis viršukalnėmis, moreninės kilmės kalvų juosta, kurioje galėjo būti mus dominančio laikotarpio gyvenvietės.

Vakarinėje dalyje išliko pėdsakų įtvirtinimų, besitęsiančių kelis šimtus metrų nuo piliakalnio pylimų į šiaurę. Esą panašumų su Šiurpilyje esančio Targuveko gyvenviečių kompleksu bei su Konikovo šalia Galdapės pagrindine gyvenviete, kur pastebimos panašios fortifikacijos.

Grodzisko piliakalnio periferinėje dalyje fiksuotos kelios nedidelės galbūt vienos trobos gyvenvietės, kurias galima sieti su G faze. Tarp kita ko, čia turima omenyje Lisų vietovėje, 3 km nuo Grodzisko piliakalnio esančią gyvenvietę. Ji surasta atsitiktinai pilkapyno (Romos imperijos laikų ir tautų kraustymosi periodo) archeologinių tyrinėjimų metu (Lisų arch. tyrinėjimų aikštelė Nr. 1). Čia buvo fiksuoti keli ariant žymiai apgadinti objektai, kuriuose rasta ankstyvųjų viduramžių keramikos. Šalia didelio ugniakuro ir kelių neapibrėžtos paskirties duobių aptikta didelių matmenų stulpinės konstrukcijos pirkios reliktų.

Grodzisko gyvenvietės komplekse yra abiejų minėtų sistemų, ypač Šiurpilio sistemos, požymių su esminiu skirtumu – centrinis punktas, t. y. tvirtovė, buvo ne tik apsisaugojimo ir gynimosi nuo priešo vieta, bet taip pat apgyvendintas, išplėtotas gynybinis centras. Komplekso teritorijoje lig šiol nesurasta ankstyvųjų viduramžių laikotarpio laidojimo tradicijų pėdsakų.

2013 m. spalio 4 d. buvo sudarytas Archeologinių kasinėjimų aikštelės lapas. Jo autoriai: M. Engelis (M. Engel) ir C. Sobčakas (C. Sobczak). Pagal lapo autorius, su gynybiniu sumanymu siejama daug čia aprašomų funkcionavimo fazių:

Daugiakultūrė gyvenvietė, turinti išskirtinę gynybinę padėtį. Ant kalvos esantis piliakalnis su plačia piliakalnio aikštele, kurį supa kelios pylimų linijos, iš šiaurės pusės apsaugotas aukštu atraminiu pylimu.

1. įtvirtinta kalvų (aukštuminė) gyvenvietė, siejama su Vakarų baltų pilkapių kultūra, ankstyvasis geležies amžius

2. įtvirtinta kalvų (aukštuminė)?, Bogačevo kultūros? gyvenvietė, Romos imperijos laikotarpis

3. įtvirtinta kalvų (aukštuminė)?, sūduvių? gyvenvietė, tautų kraustymosi laikotarpis

4. sūduvių (jotvingių) piliakalnis, ankstyvieji viduramžiai

2013–2016 metais istorinėje Sūduvos (Jotvos) teritorijoje Valstybinio archeologijos muziejaus Baltų archeologijos skyrius vykdė tris piliakalnių tyrinėjimų projektus. Jie buvo nukreipti į piliakalnių bei juos supančių teritorijų atpažinimą panaudojant lazerinį skenavimą. Tuo pačiu atlikti gautų rezultatų tikrinimai konkrečiose teritorijose (panaudojant metalo detektorius). Tyrimams taip pat buvo atrinktas Grodzisko piliakalnis.

2014–2016 metais piliakalnio teritorijoje atlikta serija gręžinių ir aerofotonuotraukų bei papildomi supančios aplinkos tyrimai: geologiniai, geomorfologiniai ir palinologiniai (augalų žiedadulkių ir sporų tyrimai). Visų šių veiksmų rezultatas – parodos „Jotvingiai. Užmiršti kariai“ parengimas bei leidinio „Sūduvos (Jotvos) archeologija. Senieji tyrimai ir naujos perspektyvos“ išleidimas.

Pastaraisiais metais intensyvėja archeologinių kasinėjimų ir jau anksčiau atliktų tyrimų rezultatų viešinimas įvairiose erdvėse, tarp kita ko, internete. Atsiranda vis daugiau galimybių susipažinti su įvairiais sūduvių piliakalnių, kulto vietų, pilkapynų ar atskirų pilkapių tyrinėjimų rezultatais ir atradimais. Viena iš įdomiausių svetainių yra interneto svetainė https://egoturystyka.pl, kurios šaltiniais naudojosi straipsnio autorius.

(Bus daugiau)
Vytautas BATVINSKAS

Šaltinis
https://egoturystyka.pl/strona-3630-grodzisko_grodzisko.html

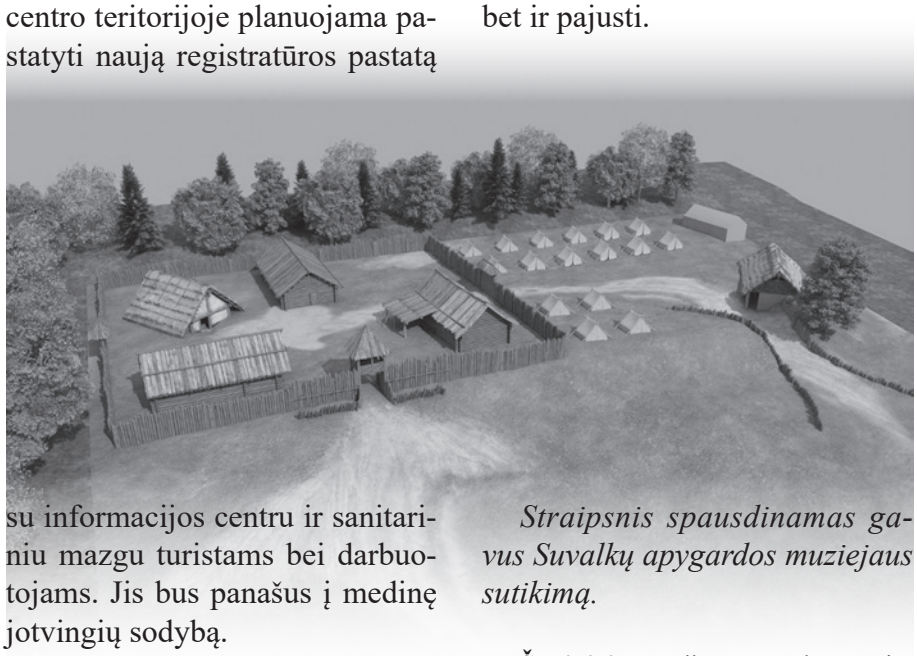
Šveicarijoje bus statomas Jotvingių archeologijos centras

2026-08-10 Suvalkų apygardos muziejuje buvo pasirašyta sutartis dėl Jotvingių archeologijos centro statybos Šveicarijoje. Viešojo užsakymo procedūros metu išrinkta darbų vykdytoja – bendrovė „Mano namas iš medienos“ („Mój dom z drewna“) iš Jazievo netoli Štabino. Jos savininkas yra Tomašas Vaškievičius (Tomasz Waszkiewicz). Sutartis pasirašyta po to, kai liepos 29 d. Suvalkų miesto taryba vienbalsiai nutarė pridėti lėšų centro statybai. Miestas investicijai skirs dar apie 740 tūkstančių zlotų. Projekto vykdymui pavyko gauti beveik 2,7 milijono zlotų. Suvalkų apygardos muziejus lėšas gavo iš ES kartu su Alytumi (Interreg Lenkija–Lietuva, projektas „Paslaptingoji jotvingių genties žemė“). Pradžioje konkurso rangovų pateiktos kainos viršijo centrui skirtą sumą. Gavus didesnę miesto paramą, galima bus pradėti darbus, kuriuos ketinama baigti iki kitų metų gegužės pabaigos.

Svarbiausia Jotvingių archeologijos centro dalis bus rekonstruota ankstyvųjų viduramžių jotvingių sodyba, kurią sudarys 4 mediniai pastatai, apjuosti medine apie 2 m aukščio tvora. Būsią pagrindiniai vartai, virš jų bokštelis ir dveji šoniniai vartai. Tai bus didžiausia centro įdomybė. Pagal projektą centro teritorijoje planuojama pastatyti naują registratūros pastatą su informacijos centru ir sanitariniu mazgu turistams bei darbuotojams. Jis bus panašus į medinę jotvingių sodybą.

Investicija taip pat apims infrastruktūros, reikalingos centro veiklai, paruošimą. Visa teritorija bus aptverta, iškastas giluminis šulinys, užtikrinantis vandenį centrui, atsiras sandari požeminė talpykla nuotekoms ir vaizdo stebėjimo kameros. Žemutinėje teritorijos dalyje bus įrengta automobilių stovėjimo aikštelė.

Jotvingių archeologijos centras būsiantis ta vieta, kur jotvingių istoriją galima bus ne tik pamatyti, bet ir pajusti.

Straipsnis spausdinamas gavus Suvalkų apygardos muziejaus sutikimą.

Šaltiniai: Suvalkų apygardos muziejaus interneto portalas, „Gazeta Współczesna“, 2026 08 11, Nr. 154 (21117)

Parengė
Kostas LEONČIKAS

Suvalkijos kolumbai

Gyventojų migracija vyko nuo seniausių laikų, truko šimtmečius ar net tūkstantmečius. Masinė žmonių migracija prasidėjo po didžiųjų geografinių atradimų, daug europiečių kėlėsi į Ameriką, Vakarų ir Šiaurės Europą, vėliau net į Australiją. Daug gyventojų migravo Pirmojo ir Antrojo pasaulinių karų bei pokario metais.

Suvalkija, buvusi Sūduva, kartais vadinama migrantų ir emigrantų regionu. Šis kraštas nuo šimtmečių paženklintas nuolatiniu gyventojų judėjimu, pirmapradės giminės gaivumu – nuo viduramžių ištuštėjimo iki masinio pasitraukimo sukilimų ir didžiųjų karų eigoje XIX–XX amžiais. Tema plati, gana skausminga ir nuolat grįžtanti tarsi bumerangas.

Pagrindinė priežastis būtų XIX a. miestų industrializacija, baudžiavos padariniai, badas, žemės trūkumas, valstiečių skurdas, taip pat nenoras tarnauti carinės Rusijos kariuomenėje. Tai ir lėmė žmonių geresnio gyvenimo paiešką.

Šiandien susiklosčiusi ekonominė situacija ir lydinčios problemos itin neramina Europos Sąjungą ir Šiaurės Amerikos valstybes. Apie tai dažnai rašoma ir kalbama televizijos laidose tiek Lietuvoje, tiek

Lenkijoje. Migracijos ir reemigracijos tematiką bandoma prisiminti ir E. Mildažytės laidų cikle „Lietuvos kolumbai“, atskleisti tautiečių už Atlanto egzodą.

„Tiesioginį postūmį į emigraciją Rusijoje lėmė gyvenimo sąlygos XIX a. 7-ojo dešimtmečio pabaigoje. Suvalkų gubernatorius 1868 m. ataskaitoje Rusijos carui rašė, jog po 1867 m. nederliaus, likus be grūdų atsargų, 1868 m. pavasarį kai kuriose vietose neturtingiems gyventojų sluoksniams pradėjo trūkti maisto“, – rašo G. Lučinskas „Terra Jatwezenorum“ metraščio XII t.

Stambūs žemvaldžiai sumažindavo dvaruose samdomų darbininkų skaičių. Nederlingi buvo 4 metai. Todėl pirmieji emigrantai išvyko kaip tik iš Suvalkijos, daugiausia emigravo iš Kalvarijos ir Vilkaviškio apskričių. Iš Lietuvos per metus išvykdavo ne mažiau kaip 1000 žmonių, pusė jų buvo valstiečiai. Sezoninė emigracija iš lietuviškų gubernijų vyko ypač į kaimyninę Vokietiją.

Po 1890 m. emigracija stipriai padidėjo. XIX a. pabaigoje ji tapo masine. Vien iš Suvalkų gubernijos 1890 m. išvyko uždarbiauti 3043, 1901 m. – 2820, 1902 m. – 1429 gyventojai, 1910–1913 m. Vokietijoje jau dirbo beveik 12000 lietuvių, po 4000 kasmet. Dauguma dirbo žemės ūkyje, ketvirtadalis pramonėje, – rašo G. Lučinskas.

Išliko šiek tiek žinių ir apie gimtojo Valinčių kaimo (Punsko valsčius) gyventojų egzodą, pablogėjus ekonominei būklei XIX a. pabaigoje. Antai Balkų Vinco keturi šeimos nariai patraukė į Šiaurės ir Pietų Ameriką (Urugvajų), Vaznelių Vinco du vyrai į Šiaurės Ameriką, Dudkevičių Motiejaus visa šeima, pardavusi ūkį, atsidūrė JAV. Ir aibė kitų.

Daugiausia emigravo valstiečiai į Šiaurės Ameriką, Pensilvanijos valstiją. Tuo metu ten susidarė stambūs lietuvių centrai, kūrėsi imigrantų draugijos, parapijos, pasirodė lietuviška spauda. Prisimenu, kaip kaimyno pusbrolis iš Bostono atsiųsdavo kairiosios pakraipos leidinį „Keleivis“. Teko ne kartą ir man paskaityti apie streikus, amerikiečių gyvenimo aktualijas.

Mamos tėvas Juozas Kalkauskas iš Kreivėnų XIX a. pabaigoje taip pat išvyko į Ameriką ir dirbo Pensilvanijos valstijoje, Kingstone, akmens anglies kasykloje. Manoma, jog ten vedė Amerikoje laikinai gyvenančią Oną Šliaužytę iš Kreivėnų. Vėliau, apie 1907 m., abu grįžo į tėviškę. Sutaupę kažkiek „žaliukų“, atnaujino sodybą, namų įrangą. Tačiau senelis, dirbdamas itin sunkiomis sąlygomis (anglies dulkių pilnoje aplinkoje), susirgo lėtine plaučių liga – tuberkulioze. Sugrįžęs nuolatos sirguliavo ir sulaukęs vos 67 metų mirė.

Tarpukario laikotarpiu (1920–1940 m.), JAV įvedus griežtas kvotas imigrantams, lietuvių srautai ėmė plaukti į Pietų Amerikos šalis – Braziliją, Argentiną ir Urugvajų. Iš Lietuvos į Pietų Ameriką išvyko daugiau nei 45000 emigrantų: į Braziliją – apie 25000, Argentiną – 17000, Urugvajų – 4400 lietuvių. Jie dažniausiai dirbo kavos plantacijose, fabrikuose, mėsos kombinatuose ar vertėsi amatais bei smulkia prekyba.

Dalis emigrantų visgi nesurado tinkamo darbo, gyvenamosios vietos ir neturėjo perspektyvų pasilikti. Po Antrojo pasaulinio karo, 6–7 dešimtmetyje, po nevykusios peronizmo „trečiojo kelio“ epochos, šimtai nusivylusių žmonių reemigravo iš Argentinos į sovietų okupuotą Lietuvą.

Dauguma grįžusiųjų buvo kairiųjų, komunistinių pažiūrų asmenys. Juos paveikė SSRS vykdyta propagandinė repatriacijos kampanija, žadėjusi geras darbo ir gyvenimo sąlygas tėvynėje. Atvykusios į sovietinę Lietuvą, daugelis šeimų greitai nusivylė realybe, totalitarine santvarka ir nepritekliumi, ko ne didesniu negu Argentinoje. Taigi ne vienas bandė vėl grįžti į Argentiną, tačiau tuometinė valdžia darydavo kliūtis, ieškodavo argumentų, kad sustabdytų žmonių egzodą.

Lietuvių migracijos iššūkius ir peripetijas bando kiek detaliau atskleisti ir pateikti kitu kampu, per nuskambėjusią savo sūnaus istoriją, E. Mildažytė „Lietuvos kolumbų“ projekte, nors atskiros autorinės laidos ji neturi. Žurnalistė dažnai akcentuoja ryšį su žeme, vietos bendruomenėmis ir kultūros paveldo išsaugojimą. Ji neretai pasisako apie demografinius pokyčius bei būtinybę stiprinti Lietuvos regionus, kad žmonės jaustų prasmę likti Tėvynėje.

Vienas emigrantas namiškiams kažkada rašęs: „Džiaugčiausi grįždamas į tėvynę, bet pinigų nėra. Jei vandenynas būtų ledu dengtas, tai šliaužčiau nors keliais.“ Ši nusivylusio žmogaus frazė daug ką pasako.

Šiandien, po šimtmečiais praūžusių didžiųjų migracijų, pasaulinių karų, trečiojo kelio paieškos, blanksta amerikietiško eldorado, pažadėtosios žemės mitas. Vėl tampa svarbios gilios istorinės ir kultūrinės baltų šaknys. Dingęs lietuviškas kaimas kyla tarsi feniksas iš pelenų, atkurtos sodybos ne tik puošia aplinką, bet ir paliečia grįžtančių tautiečių širdis. Donelaitiškos pavasario linksmybės ne už kalnų, ne veltui kasmet budina Sūduvą.

Kazimieras BARANAUSKAS

LIEPOS 6-ĄJĄ KARTU GIEDOJOME „TAUTIŠKĄ GIESMĘ“

LR Seimo narė I. Braziulienė ir Suvalkų lietuvių „Vienybės“ mokyklos direktorė J. Malinauskaitė-Vektorienė

Liepos 6-ąją Suvalkų „Vienybės“ mokykloje netrūko lietuviškos dvasios, muzikos, poezijos, šokių ir bendrystės. Mat buvo minima Valstybės – Karaliaus Mindaugo karūnavimo – ir Tautiškos giesmės diena. Šventė tapo gražia proga susiburti ir prisiminti, kad lietuvybė gyva ten, kur ją puoselėjame kartu.

Šią ypatingą dieną bendruomenė sulaukė garbingos viešnios – Lietuvos Respublikos Seimo narės Ingridos Braziulienės, kuri į šventę atvyko su savo fotografijų paroda „Aš ir tu – gamta“. Fotografijas lydėjo Jūratės Norvaišienės poezija, suteikusi parodai dar daugiau jaukumo. Jūratė Norvaišienė šia gražia proga mokyklai padovanojo ir savo poezijos knygų. Seimo narė visus pasveikino šiltais žodžiais, linkėdama puoselėti lietuvišką žodį, kultūrą ir tradicijas.

Dar prieš parodos pristatymą ir iškilmingą „Tautiškos giesmės“ giedojimą susirinkusieji galėjo pasiklausyti muzikos. „Sūduvos“ ansamblis atliko porą lietuviškų dainų, susirinkusiems pasirodė naujai susikūręs duetas – Aidis Staskevičius (smuikas) ir Povilas Senda (akordeonas). Jų pasirodymas suteikė šventei ypatingo skambesio.

Mažiesiems renginio dalyviams mokytojai ir auklėtojos paruošė kūrybines dirbtuves. Vaikai patys gamino ir spalvino karūnas, taip simboliškai prisimindami Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimą. Spalvingas vaikų kūrybiškumas tapo dar vienu gražiu šventės akcentu.

Atėjus svarbiausiam vakaro momentui, visi susibūrė drauge ir kaip lietuviai visame pasaulyje iškilmingai sugiedojo „Tautišką giesmę“. Skambant Vinco Kudirkos žodžiams ir muzikai, šventės dalyvius jungė bendras jausmas – meilė Lietuvai ir pasididžiavimas savo tautine tapatybe.

Renginys tuo nesibaigė. „Sūduviukai“, vadovaujami Alicijos Kraužlytės, pakvietė visus linksmiems lietuviškiems šokiams ir žaidimams. Į juos įsitraukė visi: vaikučiai, tėveliai, mokytojai, svečiai ir žiūrovai. Netrūko juoko, muzikos ir geros nuotaikos. Šokių aikštelėje išnyko amžiaus skirtumas – visi tapo vienos didelės, draugiškos bendruomenės dalimi.

Šventės dalyvių laukė ir sveiki užkandžiai – vaisiai bei vaikų ypač pamėgta trispalvė želė, priminusi Lietuvos vėliavos spalvas.

Liepos 6-osios vakaras Suvalkų „Vienybės“ mokykloje buvo daugiau nei tradicinė himno giedojimo ceremonija. Tai buvo bendrystės, kultūros, muzikos, poezijos ir lietuviškų tradicijų šventė, kurioje savo vietą rado ir vaikai, ir suaugusieji. Tokios akimirkos primena, kad Lietuva yra gyva mūsų kalboje, dainose, eilėse, tradicijose ir – svarbiausia – žmonėse, kurie visa tai perduoda iš kartos į kartą. O lietuviška giesmė, liepos 6-ąją vienu metu skambanti visame pasaulyje, dar kartą parodė, kad mus gali jungti bendras jausmas – „Vardan tos Lietuvos vienybė težydi!“

Daiva KRAKAUSKAITĖ

Šventės dalyviai

FOLKLORO IR SKONIO MUGĖ SUVALKUOSE

2026 m. liepos 25–26 dienomis Suvalkų Gegužės 3-iosios Konstitucijos parke vyko tradicinė Folkloro ir skonio mugė, kurioje kaip paprastai dalyvavo daug žmonių. Prekystaliai linko nuo įvairių maisto produktų. Taip pat galima buvo pamatyti amatininkų ir tautodailininkų meno dirbinius, pasižiūrėti, kaip audžiama staklėmis. Vyko ir kulinarinis konkursas „Kaimynai prie stalo“, kuriame dalyvavo 3 virėjų kolektyvai: „Suvalkų naminiai skoniai“ („Domowe smaki z Suwałk“), Punsko „Užeiga“ ir Marijampolė. Punskietės ruošė kibinus su avienos įdaru. Galima buvo jų nemokamai paskanauti. Prie „Užeigos“ stendo nusidriekė labai ilga eilė žmonių, norinčių paragauti šio skanėsto.

Punsko „Užeigos“ šeimininkės (Kosto Leončiko nuotr.)

Specialus konkurso svečias buvo virtuvės šefas, treneris ir kulinarijos patarėjas Tomašas Krulikovskis (Tomasz Królikowski). Jis ant labai didelės keptuvės ruošė patiekalus, aiškino, kaip juos reikia gaminti, o paskui nemokamai dalijo žmonėms.

Taip pat dvi dienas vyko plati kultūrinė programa, kurioje pasirodė Suvalkų krašto ansambliai, tarp jų Suvalkų dainų ir šokių ansamblis „Suwalszczyzna“. Šiais metais iš Lietuvos atvyko tik Jungėnų kaimo kapela, vadovaujama Edmanto Rėkaus. Ji atliko šiuos kūrinius: „Kelelis dunda“, „Buvo vasara“, „Paskutinė gėlė“, „Oi kodėl“, „Grįžk pas mane“, „Ach, ta laimė“, „Berželis“, „Mano namas“, „Gegužio žiedai“. Šio ansamblio skaitytojams pristatyti nereikia, kadangi jis yra plačiai žinomas tiek Lietuvoje, tiek mūsų krašte. Praeityje daug kartų koncertavo Suvalkuose ir kituose Lenkijos miestuose.

Kostas LEONČIKAS

Jungėnų kaimo kapela (Kosto Leončiko nuotr.)

POEZIJOS

Šių metų rugpjūčio 22 dieną Marijampolėje vyko jau XXI poezijos šventė „Po rugpjūčio dangum“. Renginys dažniausiai vyksta Marijampolės poezijos parke, bet šiemet esant nepalankiam orui šventė surengta Marijampolės kultūros centre. Bemaž kiekvienais metais šioje poezijos šventėje dalyvauja ir Suvalkų lietuviai.

Renginį pradėjo ir vedė Ričardas Jurgelevičius – Marijampolės literatų klubo „Sietynas“ pirmininkas. Jis širdingai pasveikino visus susirinkusius. Ilgamečiai klubo literatai Gema Galinienė ir Romualdas Ivanauskas uždegė šventės simbolines trispalves žvakes. Šių žvakių įžiebimas jau tapo kasmetine šventės tradicija (metalinę žvakidę pagamino pats klubo pirmininkas Ričardas). Po to nuskambėjo renginio himnas „Po rugpjūčio dangum“ (žodžiai sukurti R. Jurgelevičiaus), kurio giedojimui vadovavo klubo pirmininkas ir marijampolietis Algis Bira.

Literatūrinius skaitymus pradėjo Vilkaviškio rajono literatų klubo „Seklyčia“ atstovai. Vėliau išsirikiavo scenoje šeimininkai – Marijampolės literatų klubo „Sietynas“ kūrėjai. Tai buvo gausiausiai susibūrusio klubo skaitovų grupė. Iš toliausiai atvyko jau ne pirmą kartą Skuodo literatų klubo „Nojus“ pirmininkė Dalia Zabitienė su keliomis moterimis. Šis klubas vienija savo krašto kūrėjus. Atvykusieji pasisveikino gražia žemaičių tarme bei pristatė savo kūrybos naujoves. Vėliau paskaityti kūrybos pakviesti svečiai iš Elektrėnų savivaldybės literatų klubo „Strėva“ bei Kalvarijos savivaldybės literatų klubo „Rasa“.

ŠVENTĖJE MARIJAMPOLĖJE

Renginys vyko labai sklandžiai. Scenoje rikiuodavosi klubų atstovai, kuriuos pakviesdavo šventės vedėjas. Susipažinome su kūrybinėmis naujovėmis poetų iš Elektrėnų, Kalvarijos, Panevėžio, Skuodo ir kitų Lietuvos vietovių bei Suvalkų. Poetai pristatė visą pluoštą nuostabių eilių. Daugiausia jų buvo skirtų rudeniui ir iškeliaujančiai vasarai. Netrūko ir pamąstymų apie gimtinę, tėvynę, sakralinių eilių. Ypač įdomu buvo pasiklausyti žemaitiško eiliavimo.

Iš Suvalkų į renginį nuvyko trys asmenys: Genovaitė Pečiulytė, Onutė Virbylienė ir Jonas Nevulis. LLD Suvalkų skyriaus pirmininkė O. Virbylienė širdingai visus pasveikino ir paskaitė savo eilėraštį „Marijampolė“ bei prieš metus iškeliavusio Anapilin Prano Sovulio eiliuotą kūrinį „Geri linkėjimai“. G. Pečiulytė pasidalijo eilėraščiu „Ruduo spalvose“, kuriame apdainuojamas gamtos grožis.

Tarp kūrybos posmų visus linksmino su armonika Jonas Nevulis, Suvalkų lietuvių „Ančios“ kapelos muzikantas, bei marijampolietis, Suvalkų lietuvių ansamblio „Ančia“ dainininkas Algis Bira.

Marijampolėje su „Sietyno“ literatų klubo pirmininku Ričardu Jurgelevičiumi (Iš Onutės Virbylienės asmeninio albumo)

Pabaigoje šventės organizatorius Ričardas Jurgelevičius padėkojo visiems už dalyvavimą, pakvietė „Sietyno“ naujokus Laurą Čiuteikienę ir Rimantą Radžiūną užgesinti simbolinę ugnelę ir pasiūlė kartu nusifotografuoti bei pabendrauti prie vaišių stalo. Dėkojame „Sietynui“ už gražią šventę. Ačiū Jonui Nevuliui, kuris mus nemokamai vežiojo į šį renginį.

Onutė VIRBYLIENĖ

„ANČIA“ VĖL KONCERTAVO TELŠIUOSE

Praeitais metais Suvalkų lietuvių ansamblis „Ančia“ dalyvavo gražioje Telšių neįgaliųjų ir neįgalių pensininkų draugijos šventėje „Mūsų muzikos diena“. Šių metų rugsėjo 10 d. turėjome galimybę vėl joje dalyvauti. Mus pakvietė draugijos vokalinio instrumentinio ansamblio „Unoravi“ vadovas Irmantas Lukošius.

„Mūsų muzikos diena“ vyko Telšių kultūros centro koncertų erdvioje salėje. Renginio metu mus globojo Trečiojo amžiaus universiteto lankytoja, mokinė Aldona Gudienė.

Šventinį koncertą pradėjo Telšių Parkinsono ligos draugijos mišrus vokalinis ansamblis „Jaunystės aidai“ (vad. Vincas Varpiotas). Vėliau pasirodė Garliavos neįgaliųjų draugijos mišrus vokalinis ansamblis „Šarma“ (vad. Violeta Traškevičienė), Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos Telšių skyriaus mišrus vokalinis ansamblis (vad. Antanas Kontautas), Kauno rajono Trečiojo amžiaus universiteto moterų vokalinis ansamblis „Ežiuolė“ (vad. Violeta Traškevičienė), Kel-

mės rajono neįgaliųjų draugijos mišrus vokalinis ansamblis „Svajonė“ (vad. Vanda Radavičienė), Viešosios įstaigos Mažeikių rajono neįgaliųjų centro vokalinis ansamblis „Skambesys“ (vad. Simona Normantienė), Mažeikių rajono neįgaliųjų centro šokių kolektyvas „Nenuoramos“ (vad. Inga Montvilienė), Telšių rajono neįgaliųjų draugijos vokalinis instrumentinis ansamblis „Žemaitija“ (vad. Daiva Lingienė), Lenkijos lietuvių draugijos Suvalkų skyriaus ansamblis „Ančia“ (vad. Vytautas Batvinskas), Tauragės rajono asmenų su negalia draugijos kapela „Svaja“ (vad. Almutas Šileris), Kėdainių rajono asmenų su negalia draugijos kapela „Smagi kompanija“ (vad. Albertas Ramanauskas). Koncerto pabaigoje išvydome Telšių neįgaliųjų ir neįgalių pensininkų draugijos vokalinį instrumentinį ansamblį „Unoravi“ (vad. Irmantas Lukošius).

Telšiuose (Iš Onutės Virbylienės asmeninio albumo)

Kiekvienas kolektyvas atliko po kelias dainas. Netrūko ir linksmų muzikinių kūrinių bei šokių. „Ančios“ dainininkus į sceną įvedė linksmai grodami ansamblio muzikantai – vad. Vytautas Batvinskas (akordeonas) ir Jonas Nevulis (armonika). Suvalkiečiai padainavo tris dainas: „Tyliai banguoja jūra“, „Pasakyk“ ir „Plauk sau, skaistus laiveli“. Džiaugiamės, kad žiūrovai labai šiltai priėmė mūsų pasirodymą ir negailėjo karštų plojimų.

Pasirodžius visiems ansambliams, Telšių neįgaliųjų ir neįgalių pensininkų draugijos pirmininkė Eugenija Buivydė padėkojo atlikėjams, o vadovams įteikė dovanėles ir gėles. Renginio šventinius vartus uždarė visų ansamblių vadovų scenoje atlikta bendra daina „Kol dar matau medžius“.

Paskui vyko smagus pasibuvimas prie vaišių stalo. Gera buvo pabendrauti su telšiškiais. Ansamblių vadovai ir saviveiklininkai nuoširdžiai kūrė ateities planus, norėdami tęsti draugystę.

Kadangi praeitais metais aplankėme svarbiausias Telšių miestelio vietas, pernakvoję patogiuose Telšių vyskupijos kurijos svečių apgyvendinimo namuose, pasukome Palangos link. Oras buvo tiesiog nuostabus, tad galėjome pasivaikščioti Palangos tiltu ir paplūdimiu. Drąsesni ir pabraidžiojo, netgi išsimaudė jau šaltoje jūroje. Deja, vasaros šiluma baigėsi...

Esame labai dėkingi Irmantui Lukošiui už pakvietimą, o mūsų vadovui Vytautui Batvinskui – už išvykos suorganizavimą.

Onutė VIRBYLIENĖ

Palangoje (Iš Onutės Virbylienės asmeninio albumo)

Naujieji mokslo metai – nauji darbai ir nauji iššūkiai

Suvalkų lietuvių vaikų darželis pradėjo 6-uosius, o „Vienybės“ mokykla 4-uosius mokslo metus. Pirmą kartą mokyklos kieme vyko oficiali šventė, kurioje dalyvavo ne tik mokytojai, mokinukai, darželinukai, vaikų tėveliai, bet ir svečiai – Lietuvos Respublikos Seimo narė Dalia Asanavičiūtė-Gružauskienė bei Petras Maksimavičius, kuris LR konsulato Seinuose vardu pirmokams padovanojo kuprines.

2026/2027 m. m. Suvalkuose lietuviškas švietimo įstaigas lankys 46 vaikai. Labai džiaugiamės, kad „Vienybės“ mokykloje į pirmą klasę atėjo net 7 mokiniai – visi jie buvę Suvalkų lietuvių vaikų darželio ugdytiniai. Kiekvienais metais Suvalkų lietuvių „Vienybės“ mokykloje didės klasių skaičius (kol pasieksime 8 klases), tad tuo pačiu augs ir mokinių skaičius. Kalbant apie vaikų darželį, palyginti su ankstesniais metais, auklėtinių skaičius nežymiai mažesnis. Priežastys trys: demografija, gyvenamosios vietos pakeitimas ir tėvų pasirinkimas leisti vaikus į lenkiškus darželius ar lopšelius. Vis dar Suvalkuose nemažai lietuviškų ir mišrių šeimų, kurios pasirenka „bėgti“ nuo lietuvių kalbos išsaugojimo. Kodėl taip vyksta? Sunku vienareikšmiškai atsakyti, bet tai ilgus metus trunkantis reiškinys, kuris, be abejo, spartina ir asimiliacijos procesus. Lietuviškas vaikų darželis ar mokykla gali tėvams padėti išsaugoti lietuvių kalbą, puoselėti lietuvybę, formuoti vaiko tautinį identitetą, bet šitą kelią sąmoningai turi pasirinkti patys tėvai, atvesdami vaiką į lietuvišką švietimo įstaigą.

6-uosius mokslo metus pradėjęs Suvalkų lietuvių vaikų darželis dirba jau įprastu ritmu – ištisus metus nuo 7 iki 17 val. Vaikučiai ir toliau galės ugdyti savo meninius ir fizinius gebėjimus, dalyvaudami papildomuose užsiėmimuose. Vaikų darželyje dirba kūrybinga ir kompetentinga mokytojų komanda. Šiais mokslo metais keičiasi bendrosios programos bei vaikų maitinimo standartai. Planuojame praplėsti bei paįvairinti mūsų renginių ir švenčių kalendorių. Suvalkuose toliau organizuosime Vaikų šokių šventę „Bitute pilkoji“.

Greitu metu darbą pradės ir vaikų lopšelis, skirtas vaikučiams nuo 1 metukų. Jeigu turite lopšelinio ar darželinio amžiaus vaikučių – prijunkite prie mūsų. Mums labai rūpi, kad vaikai švietimo įstaigoje jaustųsi kaip antruose namuose. Užtikriname kokybišką ugdymą ir priežiūrą, aibę papildomų veiklų, šeimynišką atmosferą.

Suvalkų lietuvių „Vienybės“ mokykloje darbą pradėjo 5 nauji mokytojai dalykininkai, viena mokytoja sugrįžo iš motinystės atostogų. Visi, kas piktybiškai nusiteikę, pasakys: „Štai – mokykloje tiek mokytojų, kiek mokinių.“ Tačiau kas šiek tiek įsigilinęs į ugdymo sistemą ir programas (kurios, beje, I ir IV klasėse dėl reformos pasikeitusios), supras, kad reikia būti dėkingiems tiems žmonėms, kurie savo kasdieniam grafike tarp begalės kitų darbų įspraudžia 1, 3 ar 5 valandas darbo mūsų mokykloje.

Rugsėjo pirmoji Suvalkų lietuvių vaikų darželyje ir „Vienybės“ mokykloje (Iš mokyklos archyvo)

Pirmą kartą „Vienybėje“ turime ketvirtokus, atsiranda mokytojų dalykininkų poreikis, bet jų valandų skaičius tikrai nedidelis. Tad esu dėkinga tiems, kas prisijungė prie mūsų komandos, kad jaučia šios mokyklos svarbą ir misiją.

„Vienybės“ mokykloje pirmąjį naujų mokslo metų pusmetį minėsime Juozo Vainos 110-ąsias gimimo metines. Ta proga surengsime pasakorių konkursą „Akšį papasakok“ ir J. Vainos vardu pavadinsime tiksliųjų mokslų kabinetą. Mat tai iškili mūsų krašto asmenybė, pedagogo darbą pradėjusi Suvalkuose, palikusi neįkainojamą Suvalkų krašto tautosakos, materialinės kultūros ir tarmės lobyną. Norime, kad „Vienybės“ mokykla būtų tiltas, jungiantis praeitį ir dabartį, kad modernios technologijos neužgožtų mūsų tautinių ir pamatinių vertybių, šio krašto istorijos.

Nuo spalio mėnesio darbą tęs ir „Tėvų akademija“ – vyks lietuvių kalbos pamokos tėvams, kurių atžalos lanko mūsų lietuvišką vaikų darželį ar mokyklą. Suvalkų lietuvių vaikų darželyje ir „Vienybės“ mokykloje beveik 80 % vaikų kilę iš mišrių šeimų. Tai papildomi iššūkiai, su kuriais susiduriame kiekvieną dieną. Tėveliams vis dar kyla klausimai: „Ar sugebėsiu vaikui padėti ruošti namų darbus, jei nemoku lietuviškai? Vyras dažnai būna komandiruotėse, ar būsiu pajėgi padėti vaikui išmokti skaityti lietuviškai? Ar mano vaikas, baigęs tokią mokyklą, mokės lenkų kalbą?“ Šie klausimai nestebina, kai juos užduoda mama ar tėtis, praeityje neturėję jokio sąlyčio su lietuvišku švietimu. Visada stengiamės tokias šeimas nuraminti ir palaikyti: juk kalba – tai langas į pasaulį ir galimybės. Gal šita taisykle vadovaujasi ir tėvai, ateidami į lietuvių kalbos pamokas.

Naujovė „Vienybės“ mokykloje – darbą pradedanti biblioteka ir skaitykla. Čia vyks ir nemažai literatūrinių renginių, vaikų knygų pristatymų. Esame dėkingi istorijos mokytojai Julijai Račiuvienei iš Punsko, kuri mokyklai padovanojo savo knygas.

Mokykloje bus organizuojamos įvairios parodos. Tam skirtos net dvi erdvės – galerija ir II aukšto fojė. Savo darbus kviesime eksponuoti tiek jaunus kūrėjus, tiek profesionalius menininkus iš Lietuvos.

Mūsų didžiulis ateities planas ir siekis – sporto ir aktų/koncertų salė. Turime vilties, kad svajonės apie gražias, erdvias patalpas fizinio ugdymo pamokoms, sporto ir meno būreliams, mokyklos ir bendruomenės renginiams ar šventėms taps realybe.

Jolanta MALINAUSKAITĖ-VEKTORIENĖ

POPIETINĖS LIETUVIŲ KALBOS PAMOKOS SUVALKUOSE

Prasidėjo naujieji mokslo metai. Laikas sugrįžti prie įprasto darbo. Lietuvių kalbos pamokos pagrindinių mokyklų mokiniams šiais mokslo metais vyks antradieniais 15 val. ir trečiadieniais 14 val., o vyresniesiems – ketvirtadieniais 16 val.

Popietinė lietuvių kalbos pamoka (Teresės Jonuškienės nuotr.)

Nuoširdžiai kviečiame visus norinčius ir abejojančius. Lietuvių kalbos pamokos – tai nuotykis, kuris lydės Jus per visą gyvenimą. Tai ne tik gramatika, literatūra, poezija, bet ir prisilietimas prie garbingos Lietuvos istorijos, įdomios kelionės po Lietuvos žemes. Tai smagūs susitikimai, kurie mus jungia, kurie leidžia geriau pažinti artimą žmogų.

Nedvejokit, drąsiai prisijunkite prie mūsų darnios grupelės. Kiekvienas yra laukiamas ir gerbiamas. Iki malonaus susitikimo!

Teresė JONUŠKIENĖ

ŽOLINIŲ VAINIKO PYNIMAS

Kiekvienų metų rugpjūčio 15 d. Punsko parapijoje nuo senų laikų vyksta Žolinių atlaidai. Tai didžiausia parapijos metinė religinė šventė, kurioje dalyvauja daug žmonių. Kartu vyksta nemažai įvairių kultūrinių renginių. Jau daug metų per šią šventę procesijoje nešami Žolinių vainikai, nupinti ne tik Punsko parapijoje, bet ir Seinų krašte, Suvalkuose, ir netgi Lietuvoje. Norint nupinti vainiką, reikia panaudoti daug įvairių augalų ir medžiagų, įdėti nemažai darbo. Taip pat reikia sugebėjimų ir patirties.

Anksčiau Suvalkų lietuviai vainiką pynė savo būstinėje Kosciuškos g. 76. Persikėlus į patalpas Mickevičiaus g. 5, nutarta pinti Punske. Pirmą kartą tai buvo daroma Dalios Grigutienės gimtuosiuose namuose. Šiemet pynimo darbai vyko rugpjūčio 12 d. Jono Nevulio namuose. Jis neseniai persikėlė iš Suvalkų į Punską. Sąlygos dirbti buvo tiesiog idealios. Čia daug erdvės. Pinant vainiką dalyvavo šie asmenys: Jonas Nevulis, Aurelija Pečiulytė, Genovaitė Pečiulytė, Teklė Gibavičienė, Juozas Gibavičius, Onutė Virbylienė, Vytautas Batvinskas ir Kostas Leončikas.

Pradžioje parsinešėme iš Punsko senosios klebonijos rūsio nuo praeitų metų čia laikytus du vainiko pagrindus: vieną mažą, kurį naudojome nuo pat pradžių, kitą didesnį. Pasirinkome didesnį, kurį pernai padovanojo atvykę į Žolinių atlaidus vilniečiai. Pašalinus pernykščių gėlių likučius, pagrindas kruopščiai išvalytas ir nušlifuotas švitriniu popieriumi. Prie jo pritvirtintas kryželis ir iš medžio išdrožta statulėlė, kurią pernai ansambliui „Ančia“ padovanojo Daugų folkloro ansamblis „Kuparas“.

Pagrindiniai vainiko pynimo darbai vyko namo rūsio dideliame kambaryje, kur eksponuojamos J. Nevulio įvairios kolekcijos: butelių atidarytuvų, armonikų, medžio skulptūrų, kardų, šautuvų, taurelių, alaus bokalų ir kt. Čia ant dviejų stalų buvo sudėti augalai. Juos anksčiau surinko T. ir J. Gibavičiai, O. Virbylienė ir G. Pečiulytė. Daug linų ir kitų džiovintų augalų perdavė Elena Vasilčik, kuri kasmet padėdavo pinti vainiką.

Moterys paruošė augalus pagrindui. Iš žiemės nupynė vainikėlius. (Suvalkijoje ir Punsko krašte žiemė, lot. Vinca minor, lenk. barwinek pospolity, nuo seno vadinama berlynu. Tai miške augantis visžalis šliaužiantis vijoklinis augalas stipriais tamsiais žaliais blizgančiais lapais. Šliaužiantys stiebai lengvai įsišaknija. Berlynas naudojamas kapams apželdinti, kryžiams bei Žolinių vainikams puošti.) Prie pagrindo priklijavo floristines kempines, į kurias įsmeigtos bitkrėslės žiedų galvutės. Paskui pritvirtintos pynės. Pagrindas dar papuoštas įsmeigtomis rugių varpomis, šermukšnių ir linų vainikėliais.

Darbai be pertraukos vyko nuo 11 iki 15 valandos. Juos baigus T. Uzdilaitė ir A. Pečiulytė visiems padovanojo mažas puokštes gėlių. Šeimininkas paruošė vaišes. K. Leončikas visų vardu padėkojo J. Nevuliui už priėmimą. Tai labai palengvino darbus, be to, vainiko nereikėjo vežti iš Suvalkų į Punską.

Kostas LEONČIKAS

Žolinių vainiką nupynus (Kosto Leončiko nuotr.)

Brangios šventės

Lietuva,
Lietuva mūsų,
Kokia Tu graži, nuostabi!
Per Žolinės atlaidus būsi
Ne vieno tautiečio širdy!

Žolinė.
Žolinė.
Žolinė!
Kiek rankose puokščių gėlių! –
Po jos – iškilminga Mykolinė
Visai jau nebe už kalnų.

Abi šventės šitos – taip mylimos –
Nuo amžių pačios glūdumos.
Pirmoji – Vainiko Vasarai pynimas!
Antroji – Rudens giedrumos!
Ak, sukasi,
sukasi,
sukasi
Tas iškilmių ratas bėglus,
Sutelkiantis – pamiršus rūpesčius –
Šventų Mišių Aukai visus!

2019 07 18
Jeronimas ŠALČIŪNAS

Geroji žinia

Sukluso, sujudo visa aplinka,
Per žemę keliauja geroji žinia.
Tiek ūžesio, siaubo, minučių karčių,
Tik tąkart tą viską suvokti galiu.

Ir skrido, ir skriejo, ir plėtės plačiai,
Kad žemę užgoštų ramieji sapnai.
Tarsi vanduo išsiliejo ir ten, ir čia pat,
Nenuoramą širdį pagydė iškart.

Prašvito jau pasakų rytas,
Atsivėrė naujieji vaizdai,
Banguoja gyvenimas vėlei
Į tai, ko dar visai nežinai.

Teresė JONUŠKIENĖ

Ar girdi?

Ūžia vėjas
krinta lapai
žemę supa vėjai
keturi
laukuose nesivaikyk
geradėjų
jei pagaut jų
negali.
Nuolat ošia
gaivina žemę
ir kažką
daugiau
kartais po langais
švilpaudami
neramina žmogų
atokiau.
Nuo amžių
Sūduvą
pamilo vėjų rožė
nelaboji
žemės gėlių
karalienė
ne visada geba padėti
išdidžioji.
Sūduva
gamtos šedevras
itin turtinga
gėrybių
virš miškų
kasdien saulutė kilo
o paskui klajūnai tarsi vėjai
proskynomis.
Iš vakarų
gobšūs kryžiuočiai
o rytuose maskvėnai
kruvini
ilgai žvangėjo ginklai
netilo skausmas
siautė vėjai
keturi.
Šiandien
žvalgosi Vienybė
klausos žemė
nuolanki
o aplink skamba dainos
krinta lapai
palabintas sūduvi
ar girdi?

Kazimieras BARANAUSKAS

Ruduo spalvose

Ruduo teptuku dažo,
Ieško voverės uodegos šepečio.
Lietaus lašai spalvą drėkina,
Atspalvį tą ir gaivina.

Žalumos spalvų gama –
Nuo tamsios kaskart šviesėja.
Laukas nudažytas įvairia žaluma,
Rodos, švelnus kilimas yra.

Medžių viršūnės raudonuoja,
Nuo saulės pusės geltonuoja.
Rusva spalva grožį parodo,
Ruda tinka prie raudonos.

Medžių lapų žali atspalviai
Pavirsta į kitas tinkamas spalvas.
Akį džiugina aštri spalva,
Pagyvina iš naujo rausva.

Raudonos spalvos atspalvių prašo,
Jie išsiskiria, grožį nusako.
Stebėti juos kaip išskirtinius,
Nepakartojamus tepti dažus...

Genovaitė PEČIULYTĖ

Meilė

Apie meilę nemažai pasakyta
Ir daug knygose parašyta.
Žinomas parašė poetas:
„Žmogus be meilės tai jau skeletas“.

Meilė tai mūsų jausmų dalis,
Taip žmonių žinovai pasakys.
Taip bus, buvo ir yra:
Meilė suteikia nuotaiką gerą.

Meilę jaučia kūdikiai ir vaikai
Savo tėveliams – tai gerai.
O kada vaikai užauga,
Naują meilę jie jau gauna.

Jauna mergina ar jaunuolis
Tikri meilėje stipruoliai.
Susituokti meilė duoda jiems jėgų,
Kad kraštas gausėtų, būtų daug vaikų.

Rudenio lygiadienis

Jau išskrido gervės, gandrų nebėra,
Vien tik pilkos smilgos svyra ties bala.
Gelsvi beržo lapai draikos pakely,
Lakštingėlės trelės jau nebegirdi...

Brisdamas tamsą čiurlena upelis,
Skuba – nors varstų jau daug nukeliavęs.
Neša lapus ir nemarias svajones.
Gal srovė į laimingą šalį atves?

Baltai kamieną beržo tošis puošia.
Ramu lyg laivui paskutiniam uoste.
Drauge tvirtai šakomis susikibę
Iškęs jie vėjo pragaištį beribę.

Lūžo spindulys žalioj klevo saujoj.
Rasoj pažiro. Kas susems iš naujo?
Laša ant beržų šypsena saulutės,
Švyti dosnumu rudenio rieškutės.

Naktis dienelę nejučiom pavijo,
Šalna pakando spurgą pinavijos.
Lygiadienis dalina žemei laiką,
Kad išsūpuotų naujo derliaus daigą.

2010 09 24
Ričardas JURGELEVIČIUS

***

Kur saulė raudonai nudažo dangų juodą,
Kur mėnuo sveikina užgimusias žvaigždes,
Kur vakaras ramybę žemei atiduoda –
Jaučiu tave – atplaukiantį pro negandos skraistes.

Jau tavo žingsnis darosi kaskart drąsesnis,
Sudrumsčia tylą vakaro laukuos.
Žvilgsnis dar svetimas ar net paslaptingesnis –
Toks nesuvaldomas širdies takuos.

Tu jau čia pat – jaučiu tave,
Kaip vasara pajunta ryto vėją,
Ir virpulys sudaužo širdį manyje,
Kai tu šalia – o mano mintys jau nuskriejo...

Ačiū, kad esi,
Svajingas mano ILGESY...

Jolanta MALINAUSKAITĖ-VEKTORIENĖ

Meilė gyvuoja tarp visų žmonių,
Turi jinai įvairių atspalvių.
Būna meilė karšta, bet ir klastinga.
Būna meilė kūrybinga, bet ir melaginga.

Puoselėkime meilę, kuri yra tikra,
Tada bus žmonių nuotaika gera.
Puoselėkime tik gerus jausmus,
Tada mūsų gyvenimas laimingas bus!

Meilė tai mūsų jausmų variklis,
Tikra meilė tai gyvenimo rodiklis.
Su tyra meile draugaukime kartu,
Tada bus gera ir gražu!

Pranas SOVULIS

Klausimai, paraminimai

Ko Tu skaudžiau
Liūdi, žmogau,
Kai jėgos jau
Silpsta dažniau?..

Melskis karščiau,
DIEVO maldauk,
Kad teiktų JIS
Palaimą vis.

Jauskis tvirčiau,
DIEVUI pasiveski,
Lai bus JIS arčiau
Tave kasdien vesti.

2025 01 27
Jeronimas ŠALČIŪNAS

Išdidus ežeras

Gražioje aplinkoje atsirado ežeras Kampuotis. Seniai, seniai čia gyveno žmogelis, kurį pravardžiavo Knygnešiu. Dėl to, kad nešė slapta knygas. O kodėl jas reikėjo slėpti? Gal kad perskaitęs knygelę sužinosi ką naujo? Knygelės ramina, šildo kiekvieną širdelę. Jų lapai pilni spalvų ir žmonių nuotykių. Čia nuotraukos žvėrelių ir paukščių. Piršteliais galima paliesti paukštelio švelnų pūkelį.

Skaitydamas kiekvienas papildo žinias, daug ką turi apmąstyti. Knyga suteikia naujų žodžių, emocijų. Joje visada rasi draugų, su kuriais galėsi bendrauti. Jie duos tau

gerų patarimų, palengvins supratimą. Knyga neleis nuobodžiauti. Visada gali su ja bendrauti.

Knygnešiui knyga buvo svarbus daiktas. Jis brangino ją kaip naują mintį.

Knygnešys gyveno senoje medinėje trobelėje. Jis turėjo seserį Dominyką. Toje trobelėje pakrosny ir vištos šildėsi. Vištelės raibos išeidavo į kiemą palesti kirminų. Dominyka jas prižiūrėjo. Mat kiaušiniai buvo svarbus patiekalas. Vištelės išėjusios vaikštinėja viena su kita, kudakuoja. Turi stebėti, ko joms reikia. Ar atsipalaiduoja, išsakydamos kokį norą?..

Kartą Knygnešys susapnavo gerą sapną. Jame matė draugą, vardu Knyga. Dar atsiminė kitus draugus – arklius Bėrį ir Juodę. Knyga sumanė parodyti pratimą. Jis šaukia ir kitus. Pribėga Bėris ir Juodė. Knyga pirmas duoda komandą. Pamankštinti raumenis bando. Tada arkliai Bėris ir Juodė sulenkia priekines kojas, tarsi nusilenkdami išdidžiam draugui Knygai. Šis nusišypsojęs pakyla aukštyn. O arkliai nelauktai pašoka.

Knyga staiga pajuto kalniuko kvapą, stiprų aromatą. Tada pasirodė draugė, vardu Pelynas. Pasiūlė jos lapelių paragauti. Atbėgę arkliai pauostė, pasuko liežuviu, nurydami Pelyno aromatą. Tarsi nugalėję save jie nubėgo tolyn.

Išmintingas draugas Knyga sušaukė kalno draugelius – Kmynus. Greit jie subėgo. Daug draugų buvo šalia. Čia ir balti žiedeliai akies raumenį įtempia. Negali atsidžiaugti jų grožiu. Kalbini juos draugauti, nes jų kvapas arbatai teikia skonio.

Ir vėl atbėgo čia Bėris su Juode. Ką jie pajuto? Kmynai išsigando arklių kanopų. Kad tik jų neužmintų. Ši pakalnė – tai Kmynų draugystės pradžia. Galima paklausyti jų galvyčių šnarėjimo, jų gerų nuorodų. Arkliai surimtėjo, nurimo. Galvoja, kaip aplenkti tokį grožį nesumindžiojus. Gal ir jiems pavyks paragauti šių sėklų?..

Genovaitė PEČIULYTĖ

MIKIS

Vakaras, aplinkui cykuma, cik krūmuosa lakštutė savo giesmį permecinėja. Iš kažnekur girdzisi palaidzi dainos žodzai: „Dzaugias, dzaugias davatka, bokurį suradus... Oi ly, oi ly, oi lia lia, vainikų praradus.“ Kas gi ca? Lyknai Mikio balsas. Mėgsta jisai karves parginis „an korko užsistocie“. Niekas kitap jo nevadzina, kap cik Mikis. Ciktai jisai išgėris mikcojo, o jo cikras vardas buvo Algis. Ir vis nežanotas. Savų kap ir neturi, tai prieg svecimų prisiglaudis. Pats kų vasarų su karvėm užgano ar žiemų ušara, viskų ir pragera. Nu kas jam rūpi daugiau?

„Nei pacos, nei marcos, oi, kas mani pabucuos?“ – vėl girdzisi vakaro cykumoj Mikio giesmė. Ale kur dartės jis landa? Gyvena anam sodzaus gali ir krautuvė tį yr. Nepadabnas tu daikte, prisimenu, gi anų vakarų jis irgi in tį nugiedojo. O kieno ca da kitas, lyg moteriškas, balsas? „Kur ca landzoji, sanas kerėpla? Miegocie žmonėm duok. Kad vėl prisirijai, tai gulc aik.“ A, tai sodzaus gali gyvenanci Magdukė Mikį štorcuoja. Pala, pala. Tai kad tu skradzais! Nu ir kuom gi ji Mikiu ne pora? Cik trimi nedėliom už Mikį jaunesnė. Ogi augina veršų ir da kap prižūro. Kici savo vaikų tep nezdabytų, necackytų ir nepenėtų...

Ir va nuvėjo šnektos per sodzų – Mikis žanijasi. Pas Magdukį kas vakaras nugėris atgieda. Toj jį išrėkia, apštorcuoja, visap išvadzina, ale neišvaro. Nedovanai žmonės liežuvius šipino. Anų nedėlių Mikis suvis persinešė pas Magdį savo kraicį: dzvi poras panešotų čabatų ir sanu papracimu pasoginį telyčų, tokių jau paaugusių. Niekas to nei matė, nei girdėjo, o jiej pacykiom pas klebonų vaikščojo ir metrikacijų pasdarė.

Dzvi nedėlias cyku buvo, o an tracos nedėlios suniežėjo kam liežuvis Magdį Mikieni šūktercie. Toj kad suriks, kad užkudokis: „Kokia aš tau, durniau, Mikienė? O kad tavi velniai subadzytų, kad aš daugiau to neišgirstau. Mudu su Mikiu samdziniai, kap ir visi.“ Ir va nustojo žmonės Mikieni vadzinį. Ir kas da užmiršis ir pavadzina po sanovei, tai nusigandis graita apsidairo, ar Magdė kur neišgirdo. O Mikis suvis nustojo šnapsų gercie, čystus marškinius nešoja ir, jei vieryc žmonių šnektom, tai anųdzien krautuvėj abudu su Magdi vaikiškų vežimukų apžūrinėjo.

Tokias jau gyvenimo likimas: kas pasansta, tų smylcys šerkšnu užpusto, o kas jauna, graži, tai ir paupio krantuose žydzi.

Jonas NEVULIS

Dainos, dainelės – tai mūsų dvasios paguoda,
Mes norime jas girdėti ir dieną, ir naktelę juodą.
Tarp šaunių dainininkų yra kolektyvas „Alna“,
Suvirpa mūsų širdys, kai skamba jų daina.
Tegul „Alna“ groja ir dainuoja gražiais balsais,
Klausytojus prašau pamilti dainą ir dainuot kartu.

Pranas Sovulis, 2017 m.

Gerbiamas folkloro ansamblio „Alna“ vadove Vytautai Batvinskai!
Gerbiami šio ansamblio atlikėjai!

Jūsų ansamblis švenčia garbingą 30 metų gyvavimo jubiliejų. Tai netrumpas laiko tarpas ir daugiau negu viena karta. Nueitas ilgas veiklos kelias. Sukaupta didžiulė patirtis, kuri labai pravers tolesnėje veikloje. Jūs daugybę kartų pasirodėte ne tik mūsų krašte, bet ir įvairiuose Lenkijos miestuose, Lietuvoje bei kitose užsienio šalyse. Ansamblis puoselėja mūsų krašto ir įvairių Lietuvos regionų senąsias dainas, muziką, šokius bei ratelius, taip išsaugodamas lietuvių bendruomenės tapatybę.

Didžiausia Jums padėka už neįkainojamą darbą mūsų krašto lietuvių bendruomenei. Minint šį gyvavimo jubiliejų, nuoširdžiai sveikiname ir linkime: geros sveikatos visiems atlikėjams, kūrybinės ugnies, kad įkvėpimas niekada neblėstų, vienybės ir darnos tiek scenoje, tiek ir kasdieniame gyvenime, naujų aukštumų, drąsių sumanymų ir skambių pasiekimų, pilnų salių plojimų, ilgų bei šviesių gyvavimo metų, kad Jūsų atliekama muzika bei daina ilgai šildytų klausytojų širdis, neštų džiaugsmą ir vienybę.

Suvalkų ansamblis „Ančia“

Rugpjūčio 6 d.
gerb. ***Jeronimas Šalčiūnas***
iš Marijampolės
šventė 98-ąjį gimtadienį.

Gerbiamas Mokytojau!

Nuoširdžiai sveikiname Jus garbingo jubiliejaus proga! Ši prasminga sukaktis apvainikuoja patirties, išminties, darbų, gražių prisiminimų ir žmonėms padovanoto gerumo kupinus metus. Tegul sukaupti gražiausi prisiminimai šildo širdį. Dėkodami už Jūsų nuoširdumą, gerą žodį, eiles ir nuolatinę paramą, linkime stiprios sveikatos, šviesių minčių, artimųjų šilumos ir kuo daugiau gražių bei prasmingų akimirkų.

LLD Suvalkų skyrius
ir „Suvalkiečio“ redakcija

LLD Suvalkų skyriaus kronika

• Liepos 6 d. Šiais metais Lietuvos himnas sugiedotas Suvalkų lietuvių „Vienybės“ mokyklos kiemelyje. Renginį suorganizavo Suvalkų lietuvių bendruomenė. Tarp kitų dalyvavo ir LLD Suvalkų skyriaus nariai.

• Liepos 4–12 d. Marijampolėje vyko palaimintojo arkivyskupo Jurgio Matulaičio atlaidai. Melstis Teresė Uzdilaitė kasdien savo mašina vežiojo vis kitus maldininkus, tarp kitko, suvalkietes Eleną Šliaužytę, Aureliją Pečiulytę ir kt.

• Liepos 9 d. Mirė Suvalkų lietuvė Teresė Bendoriūtė, kilusi iš Kampuočių kaimo. Suvalkiečių atstovai dalyvavo gedulingose pamaldose Punsko bažnyčioje ir laidotuvėse.

• Liepos 14 d. Suvalkų kapinėse Bakalariavos g. Teresė Uzdilaitė ir Elena Šliaužytė patvarkė senus lietuvių kapus.

• Liepos 24 d. Vyko „Suvalkiečio“ redakcijos posėdis.

• Rugpjūčio 12 d. Šiais metais Žolinių vainiką pynėme Punske pas Joną Nevulį, kuris ilgus metus gyveno Suvalkų mieste. Visus darbus pavyko atlikti per vieną dieną.

• Rugpjūčio 15 d. Žolinių atlaidai Punske. „Ančios“ dainininkai ir „Sūduvos“ šokėjos iškilmingoje procesijoje nešė suvalkiečių nupintą vainiką.

Klebonas kun. A. Opanovskis su Pirmajai Komunijai besiruošiančiais vaikais ir jų mamomis (Teresės Uzdilaitės nuotr.)

• Rugpjūčio 16 d. LLD Suvalkų skyriaus būstinėje vyko susitikimas su kunigu, moralinės teologijos daktaru Petru Algirdu Kanapka iš Patilčių parapijos, Marijampolės dekanato. Jo protėviai kilę iš Ožkinių kaimo. Kunigas daug kalbėjo apie tikėjimo reikalus. Trumpai pristatė apie 1300 puslapių knygą „Šv. Antano Paduviečio pamokslai“, kurią pats vertė iš lotynų kalbos. Susitikimo dalyviams padovanojo paties parašytas mažytes knygutes (lankstinukus) „Kūčios“, „Namų bažnyčia“, „Atlaidų praktika“.

• Rugpjūčio 21 d. Punsko etnografinėje sodyboje vyko Punsko folkloro ansamblio „Alna“ 30 metų jubiliejaus iškilmingas minėjimas. Dalyvavo ansamblio „Ančia“ ir LLD Suvalkų skyriaus atstovai.

• Rugpjūčio 30 d. Suvalkų Švč. Jėzaus Širdies bažnyčioje vyko klebono kun. Andžejaus Opanovskio (Andrzej Opanowski) pasitarimas su besiruošiančiais Pirmajai Komunijai vaikais ir jų tėvais.

• Rugpjūtį LLD Suvalkų skyriaus atstovai lietuvio saviveiklininko Prano Sovulio mirties metinėms uždegė žvakutę ant jo kapo miesto kapinėse.

• Rugsėjo 6 d. Prasidėjus naujiesiems 2026/2027 mokslo metams, šv. Mišių metu melstasi už mokinius, jų tėvus ir mokytojus.

• Rugsėjo 8 d. Mirė Suvalkų lietuvis Sigitas Staskevičius.

• Rugsėjo 9 d. Laidojimo namuose „Hades“ Suvalkų lietuviai atsisveikino su velioniu Sigitu Staskevičiumi.

• Rugsėjo 10–11 d. Suvalkų lietuvių ansamblis „Ančia“ (vad. Vytautas Batvinskas) buvo išvykęs į Lietuvą. Pirmą išvykos dieną dalyvavo Telšių neįgaliųjų ir neįgalių pensininkų draugijos šventėje „Mūsų muzikos diena“, o kitą dieną pramogavo Palangoje.

• Rugsėjo 13 d. Suvalkų lietuvių atstovai dalyvavo atlaiduose Šiluvoje.

Naudotasi Kosto Leončiko rašyta LLD Suvalkų skyriaus kronika.

Onutė VIRBYLIENĖ

Palaimintojo Jurgio Matulaičio atlaiduose Marijampolėje (Iš Teresės Uzdilaitės asmeninio albumo)

T. Uzdilaitė ir E. Šliaužytė tvarko senuosius lietuvių kapus Suvalkų kapinėse (Iš Teresės Uzdilaitės asmeninio albumo)

SLB veiklos apžvalga

Valstybės ir Tautiškos giesmės dieną, liepos 6-ąją, jau aštuonioliktą kartą pasaulyje giedotas Lietuvos himnas. Tai unikali tradicija. Tądien Suvalkuose viešėjo Lietuvos Respublikos Seimo narė Ingrida Braziulienė su savo fotografijų ir Jūratės Norvaišienės poezijos paroda „Aš ir tu – gamta“. Renginio metu koncertavo akordeonistas P. Senda bei smuikininkas A. Staskevičius ir „Sūduvos“ vokalinis ansamblis. Vaikučius į karūnų gaminimo dirbtuvėles pakvietė Suvalkų lietuvių vaikų darželio mokytojų komanda, o kieme kartu su „Sūduvos“ ir „Sūduviukų“ šokėjais galima buvo sušokti folklorinius šokius ir ratelius.

Liepos 11–12 d. Punsko skansene vyko XXV klojimo teatrų festivalis. Kartu su Kunigo ir švietėjo Jono Katelės paramos ir labdaros fondo dramos studija, Anykščių, Skapiškio ir Punsko aktoriais Suvalkų „Sūduva“ vaidino J. Buziliausko režisuotame spektaklyje – V. Mykolaičio-Putino „Valdove“.

SLB valdybos pirmininkė J. Malinauskaitė-Vektorienė dalyvavo Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos ir Užsienio lietuvių studentų klubo rengiamoje „Lyderių akademijoje“ ir ten pasidalijo sava patirtimi, įžvalgomis, pamąstymais. Tai puiki iniciatyva, kurios tikslas – aktyvinti ir įgalinti pasaulio jaunimą dalyvauti visuomeninėje veikloje.

Labai smagu, kad SLB pastangomis visą rugpjūčio mėnesį galėjome grožėtis Suvalkuose gyvenančios Dalios Valinčiūtės tapybos darbais, kurie buvo eks-

„Vasaros choro“ koncertas Seinuose (Irenos Lila nuotr.)

Bėgimo „5 už Lietuvą“ dalyviai (Iš SLB archyvo)

Suvalkų lietuvių teatras „Sūduva“, suvaidinęs spektaklį „Mano draugas Kastukas“ Klaipėdoje (Iš „Sūduvos“ archyvo)

ponuojami „Vieno paveikslo“ galerijoje. Tai viena mažiausių Lenkijoje meno galerijų, įkurta 2008 m. Kas mėnesį čia eksponuojami vietos ir užsienio menininkų darbai. Smagu, kad pavyko mintį įgyvendinti ir galėjome grožėtis nepaprastai įdomia Dalios kūryba.

Antrus metus iš eilės švenčiant Suvalkų miesto dienas eisenoje dalyvavo ir Suvalkų lietuvių delegacija, pasipuošusi tautiniais kostiumais, lietuviška atributika.

SLB valdybos narės A. Kraužlytė ir I. Kowalewska rugpjūčio 7–9 d. dalyvavo Vilniaus etninės kultūros centro suorganizuotoje šiaudinių sodų rišimo stovykloje „Sodo rėda“, o rugpjūčio 4–6 d. J. Malinauskaitė-Vektorienė ir A. Vaznelis – LNKC surengtoje „Teatro akademijoje“ Mingėje, kurios metu paminėtas Lietuvos mėgėjų teatro sąjungos 35-metis. Režisierė Jolanta yra šios sąjungos tarybos gretose jau trečią kadenciją, o tiek „Sūduvos“, tiek „Sūduviukų“ teatrai bei vadovas Arnoldas yra LMTS nariai.

Vadovas A. Vaznelis visuomeniniais pagrindais, iš idėjos ir meilės muzikai atostogų laikotarpiui Punsko-Seinų-Suvalkų krašto dainininkus pakvietė bendram dainavimui. Taip atsirado „Vasaros choras 2026“, subūręs per 40 skambių mūsų krašto balsų. Repeticijos vykdavo du kartus per savaitę Punsko parapijos namuose. Koncertas surengtas rugpjūčio 13-osios vakarą nepaprastai gražiai apšviestoje ir žiūrovų sausakimšoje Punsko bažnyčioje. Skambėjo vadovo sukurtas „Mišių“ ciklas bei lietuvių chorinės muzikos klasikiniai kūriniai, kaip antai „Baltas paukštis“, „Lietuviais esame mes gimę“, „Pasvydo“ ir kiti. Koncertavo ir Suvalkų „Sūduva“. Ši iniciatyva nustebino ne vieną – tai puikus pavyzdys, kad tai, kas sieja žmones, gali tapti nepaprastai gražiu bendruomeniškumo ir vienybės simboliu, tiltu, jungiančiu kartas. Lai tokių iniciatyvų būna daugiau, tegul jos sulaukia žmonių palaikymo, o ne kritikos ar antro dugno ieškojimo – kartais idėja yra tiesiog idėja, o ne „politinis žaidimas“. Padėka kun. A. Opanovskiui (A. Opanowski) už geranoriškumą ir suteiktas erdves repeticijoms ir koncertui.

Jau ne pirmi metai per Žolines Punske organizuojama eisena su vainikais, o po šv. Mišių vyksta iškilminga procesija. Suvalkų vainiką tradiciškai paruošė LLD Suvalkų skyrius ir „Ančios“ ansambliečiai, o jį nešti talkino ir „Sūduvos“ dalyvės.

Rugpjūčio 21 d. sveikinome 30-ąjį jubiliejų šventusį, V. Batvinsko vadovaujamą folkloro ansamblį „Alna“. Jaukus koncertas buvo surengtas Punsko skanseno kluono scenoje.

Vadovo A. Vaznelio suburtas „Vasaros choras 2026“ ir vokalinis ansamblis „Sūduva“ rugpjūčio 26-osios vakarą koncertavo buvusios Seinų kunigų seminarijos kieme. Skambėjo paties vadovo sukurtas „Mišių“ ciklas bei lietuviškos chorinės muzikos klasika. Simboliška, kad minint Seinų kunigų seminarijos 200-ąsias įkūrimo metines toje pačioje vietoje nugriaudėjo lietuviškos giesmės ir dainos.

„Sūduvos“ teatro spektaklis „Mano draugas Kastukas“ nenustoja stebinti ir žavėti publikos. Rugsėjo 19 d. jis buvo parodytas Klaipėdos universiteto Teatro salėje XI tarptautinio festivalio Gaudeat Musica proga. Nepaprastai gera, kad spektaklį stebėjo pats rektorius prof. A. Razbadauskas, SHMF dekanas prof. R. Balsys, „Teatro tėtušiu“ vadinamas prof. P. Bielskis bei kitos ryškios Klaipėdos teatro ir muzikos pasaulio asmenybės.

Tryliktą kartą Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga kvietė prisijungti pasaulio lietuvius prie akcijos „5 už Lietuvą“. Šių metų bėgimo šūkis – „Už jūsų ir mūsų laisvę“. Suvalkuose ši iniciatyva buvo įgyvendinama jau antrą kartą. Bėgimas vyko rugsėjo 26 d. 10 val. prie Arkadijos tvenkinio.

Ruduo kviečia ieškoti naujų veiklų ir užimtumo. Visus, kam artima lietuviška daina, šokis ar teatras, kviečiame papildyti „Sūduvos“ ansambliečių gretas. Kviečiame taip pat jungtis prie Suvalkų lietuvių bendruomenės – kartu mes drąsesni ir stipresni.

Jolanta MALINAUSKAITĖ-VEKTORIENĖ

Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius dėl **Teresės Bendoriūtės** mirties.

Suvalkų lietuviai

Dėl **Sigito Staskevičiaus** mirties nuoširdžiai užjaučiame dukrą Ritą ir artimuosius.

Suvalkų ansamblis „Ančia“